

REVOLUCIJA

Reformacija koja je promijenila svijet

Nakladnik
ZNACI VREMENA
www.znaci-vremena.com

Izvornik
Revolution: the reformation
that changed the world

Copyright © 2016, by the General Conference of Seventh-
day Adventist Youth Ministries Department.

Urednik
Mario Šijan

Prijevod
Zdenko H. Bladt

Lektura i korektura
Selena Pleško

Prijelom
Mediamik

Tisak
ZNACI VREMENA
Zagreb, 2017.

REVOLUCIJA

Reformacija koja je promijenila svijet

*Svi biblijski tekstovi preuzeti su iz Jeruzalemske
Biblije u izdanju Kršćanske sadašnjosti.*

*CIP zapis dostupan u računalnom
katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice
u Zagrebu pod brojem 000956225*

www.nsk.hr

ISBN 978-953-183-266-3

SADRŽAJ

<i>RIJEČ UREDNIKA</i>	6
<i>UČINITI TO STVARNIM (MARIA MANDERSON)</i>	9
<i>UVOD</i>	12
<i>VAŽNOST RIJEČI BOŽJE (SOLA SCRIPTURA)</i>	16
<i>SAMO MILOŠĆU (SOLA GRATIA)</i>	24
<i>KRIST – SREDIŠTE NAŠEGA ŽIVOTA (SOLUS CHRISTUS)</i>	34
<i>CRKVA KAO SVEĆENSTVO SVIH VJERNIKA</i>	43
<i>VEČERA GOSPODNJA STVARA ZAJEDNIŠTVO I OBNOVU</i>	55
<i>PRIZNANJE MOJEG GRIJEHA I KRIVICE (SOLA FIDE)</i>	65
<i>KRŠTENJE – NOVI SAVEZ S ISUSOM</i>	75
<i>KRIST SE VRAĆA DA DONESE SPASENJE I SUD</i>	84

Riječ urednika

*Pako Mokgwane - pomoćnik direktora Odjela za mlade
pri Generalnoj konferenciji*

Dragi mladi,

srž molitve nije da Bog promijeni svoje namjere ni da dobijemo ono što želimo. Želje nisu neophodne potrebe. Molitva nije ni prodavaonica slatkiša. Molitva je potrebna da izrazimo svoju zahvalnost i želju da živimo za Boga. Ali zato što ne znamo kako se moliti ili kako se izraziti u molitvi, Sveti Duh prilagođava našu molitvu:

„Tako i Duh potpomaže našu nemoć. Doista ne znamo što da molimo kako valja, ali se sam Duh za nas zauzima neizrecivim uzdasima. A Onaj koji proniče srca zna koja je želja Duha – da se on po Božju zauzima za svete.

Znamo pak da Bog u svemu na dobro surađuje s onima koji ga ljube, s onima koji su odlukom njegovom pozvani.“ (Rimljanima 8,26-28)

Molitva ne bi trebala biti mrmljanje ili bujica riječi. Mi bismo trebali znati što izgovaramo i činiti to promišljeno. Ti govoriš voljenom Ocu koji ti želi dati ono što je najbolje za tebe. Poznavanje Njegove ljubavi trebalo bi te učiniti otvorenim u razgovoru s Njim. Zbog toga, kada se moliš u svojoj privatnosti, nije važno koliko to traje jer imaš osoban, licem u lice, razgovor sa svojim Ocem koji te ljubi i razumije. Molitva je komunikacijski kanal između voljenog Oca i Njegove djece.

Dakle, kako ta komunikacija funkcionira?

Za početak odredite jedno vremensko razdoblje kada možete biti sami s Bogom. Isus je to radio. On je naš primjer. Molitva ne bi trebala biti događaj, nego način života. Ona ne bi trebala biti nešto usputno. Uvrstite molitvu u svoj dnevni raspored. Počnite dan s Bogom, završite dan s Bogom, a između toga posvećujte se Njemu žarko se moleći. Molite se uvijek. Molitva ne mora biti izgovarana cijelo vrijeme, ona može biti napisana. Neki se puno bolje izražavaju pismeno. Ako si osoba koja preferira pisanje, piši molitveni dnevnik. Pisanje molitvenog dnevnika olakšava praćenje uslišanih molitava i kada ste u iskušenju da se obeshrabrite, može vam poslužiti kao ohrabrenje i podsjetnik kako vam je Bog odgovorio na molitve u prošlosti.

Svaki grešnik treba milost. Milost se ostvaruje između Boga i pojedinca, a ne neke druge osobe. U protivnom to više nije milost. Milost se dobiva od Boga. Milost štiti integritet pojedinca, jer priznanje ostaje u nebeskoj sudnici. Bog je pravedan i nije pod utjecajem bilo čijih osobnih namjera ili suptilnog podmetanja. Milost je pojačana ljubavlju. Jedino je Bog može udijeliti. Nijedno ljudsko biće nema sposobnost da pruži ikakvu spasavajuću milost. Štoviše, kada tražite oprostjenje, vjerujte da je ono trenutno i stvarno. Služba bilo kojeg ovozemaljskog svećenika ne može jamčiti ni tračak milosti. Ali mi imamo Velikog Svećenika u nebeskom Svetištu!

Stoga, dragi prijatelji, milost se može doseći bilo kada i bilo gdje. Nema ničega suviše velikoga ili suviše grešnoga što Božja milost ne može prekriti. Da, Bog čeka da ozdravi i iscijeli, ali morate Ga u molitvi tražiti. Kao što je nekada

rekao Izraelcima, On nam govori i danas: „(...) i ponizi se moj narod na koji je prizvano Ime moje i pomoli se i potraži lice moje i okani se zlih putova, ja ću ga tada uslišati s neba i oprostiti mu grijeh i izliječit ću mu zemlju. Moje će oči biti otvorene i moje uši pažljive na molitvu s ovoga mjesta.“ (2. Ljetopisa 7,14-15)

Provedite vrijeme u molitvi. To će promijeniti vas i one oko vas. Što se više molite, manje ćete biti zabrinuti. Molite se! Bog uvijek uslišava.

Iskreno vaš,

Pako Mogwane

Učiniti to stvarnim (Maria Manderson)

Nisam sigurna kada, gdje i zašto sam počela, pa ni kako sam počela. To me samo podsvjesno obuzelo. Sve što sam znala jest da su igre na mobitelu postale moja odabrana droga – i ona je rješavala sve moje probleme. Ozbiljno.

Nije bilo bitno koliko je loš bio moj dan ako sam imala priliku zaigrati igru *Words with Friends*... bilo da sam pobijedila ili izgubila, osjećala sam se dobro. Nisam se više brinula ni za koji problem u tom trenutku, a čak mi nije bilo potrebno ni ljudsko društvo. Čim sam mogla zaigrati svoju igru s „prijateljima“, osjećala sam se dobro. *Words with Friends* je *online* igra za dvoje u isto vrijeme. Cilj igre je smisliti što više riječi. To nije igra za novac ni igra na sreću.

Nemojte me krivo shvatiti... Nisam neka asocijalna osoba koja nema potrebu za prijateljstvom s drugima. Naprotiv, osoba sam s velikom potrebom za odnosima s drugima. Odgojila sam tri dječaka, tako da znam što to znači imati djecu u svojoj kući gotovo stalno, a kasnije i tinejdžere. Bilo je predivno. A tada sam odjednom ostala sama. Ja, osoba koja je živjela svoju rutinu brinući se za obitelj više od 20 godina, najednom sama. Taj oblik usamljenosti može biti vrlo bolan i zbunjujuć. Što je veća potreba, to je veći rizik od pogrešnih koraka i bolnih posljedica. Dakle, nakon što sam shvatila da život može biti bolan, trenutak kada sam otkrila igre na mobitelu došao je poput poklona s neba. To mi je noću i vikendom postalo prijateljskom navikom.

Postala sam ovisnica.

Ali ja sam kršćanka.

Ne trebam se osjećati usamljeno... Uvijek mogu razgovarati s Bogom o tome. Naša djeca nisu tu zato da bi uvijek ostala s nama. Mi im trebamo pomoći da postanu samostalni, korisni članovi društva. Oni nas i trebaju napustiti. Kako se suočiti s tim? Jedna igra na mobitelu, dva ili više noćnih sati igrajući igru sa slučajnim ljudima koje možda nikada nećemo sresti – sve se to činilo bezazlenim. Nema vrijeđanja, nema odbacivanja, nema rizika ili izdaje. Nema ničega od toga. Potpuno je bezopasno.

Nakon što sam neko vrijeme radila na materijalu za ovu knjigu, razmišljala sam o cijelom tijeku reformacije. Razmišljala sam o tome što je stvarna promjena i odlučila sam to učiniti. U svojoj želji da prebivam u Kristu morat ću promijeniti svoj način razmišljanja. Moram biti pažljiva. Igranje igre s riječima na mobitelu je vrlo bezazleno. To nije „griješ“, nije čak ni kušnja. Kod mene je počelo samo kao nešto što će popuniti moje vrijeme. Ali opasnost leži u tome da bilo što što može odvojiti vaš um od Krista, što može zamijeniti ono što jedino On može dati, postaje idol. Povratak je vrlo jednostavan, ali zahtijeva disciplinu. Više se nije dogodilo da sam trošila dva ili više noćnih sati i bezbrojne vikende igrajući igru sa slučajnim ljudima. Umjesto toga ulažem u provođenje vremena i brojnih vikenda s Onim s kojim se planiram sresti jednoga dana.

Ellen White kaže: „Božansko surađuje s ljudskim u djelu uzdizanja i čišćenja karaktera. Kada preobražavajuća Božja sila obuzme dušu, dolazi do radikalne promjene.“ (*Signs of the Times*, 29. srpnja 1889., paragraf 9) To želim... imati pročišćeni karakter.

Ako se mučite kao što sam se ja mučila, možda će vam stvaranje rutine pomoći da uspostavite komunikaciju s Bogom. Moja rutina izgleda približno ovako:

1. Molitva.
2. Čitanje Biblije ujutro najmanje 30 minuta.
3. Posao, škola i ostale dnevne aktivnosti koje treba odraditi.
4. Vrijeme za odmor.
5. Čitanje Biblije uvečer najmanje 30 minuta.
6. Molitva.
7. Spavanje.

Martin Luther je jednom rekao: „Biti kršćanin bez molitve je jednako nemoguće kao ostati živ bez disanja.”

Čitanje Biblije i molitva su meni važni. Iskustvo me naučilo da kada učinim molitvu prioritetom, posebna veza između mene i Boga jača, a to što volim čitati i pisati bilješke izvrsno mi pomaže da objedinim molitvu i čitanje Biblije. Kada to činim, osjećam se puno bliže Bogu. Bog će nam uvijek govoriti na načine koji ne samo da nas mijenjanju iznutra prema van nego nam također daju bolju spoznaju o tome tko mi zapravo jesmo i što nama upravlja.

UVOD

Evo, ovdje stojim!

Reformacija je bila revolucija.

Pribijajući 95 teza na vrata crkve u Wittenbergu u Njemačkoj, Martin Luther (1483. – 1546.) je u 16. stoljeću pokrenuo protestantsku reformaciju. Ipak, za svaki slučaj, prisjetimo se da iako je taj čin smatran početkom protestantske reformacije, prije toga su se već John Wyckliff, Jan Hus, Thomas Linacre, Jeronim Praški i drugi posvetili, pa i žrtvovali svoje živote za isti cilj, za istinu, gradeći temelj na kojemu je Luther sada gradio. Ta je revolucija stvorila novu teologiju i filozofiju unutar kršćanstva, teologiju slobodnog izražavanja o Bogu.

Ove 2017. godine obilježavamo 500. obljetnicu trenutka koji je nadahnuo Martina Luthera i protestantsku reformaciju i naposljetku promijenio svijet.

Tadašnje okolnosti i relevantnost za sadašnjost

U Lutherovo vrijeme svijet je bio na ivici nemira. Glavni grad starog Istočnog Rimskog Carstva, Carigrad, pao je 1453. u ruke Osmanskog Carstva. Samo nekoliko godina ranije, 1439., Johannes Guttenberg je izazvao medijsku revoluciju, „globalizaciju misli“, omogućivši novi način komunikacije u Europi time što je izmislio tiskanje s pokretnim slovima. Otkriće Amerike 1492. preokrenulo je staro shvaćanje o Zemlji kao ravnoj ploči. Humanisti poput Erazma Roterdamskog naglašavali su sposobnost čovjeka da misli neovisno okrenuvši se k misliocima staroga svijeta

kao uzorima. Nakon više od tisuću godina, kod znanstvenika se probudio interes za hebrejski i grčki, biblijske jezike koji su bili gotovo potpuno zaboravljeni. Srednji vijek, u kojemu je dominiralo viteštvo, došao je svome kraju izumom vatrenog oružja; novi su gradovi nicali po Europi poput gljiva. Zapadni je svijet ušao u novu eru preobrazbe. Nije se sve promijenilo, ali se otvorio put mnogim promjenama.

Mnogi ljudi osjećaju da se u svijetu isto zbiva i danas. I danas smo svjedoci temeljitih promjena; ljudi sa strepnjom promatraju rezultate globalizacije, digitalne revolucije, terorizma, ratne opasnosti i uništavanja našeg svijeta zbog nebrige o okolišu. Neizgovoreno pitanje glasilo bi: „Ima li ičega u što bismo se mogli pouzdati?“ Dok ključne ideje reformacije – poziv na očišćenje Crkve i vjerovanje da Biblija, a ne tradicija, mora biti isključivi duhovni autoritet – nisu bile nove ideje, Martin Luther i drugi europski reformatori bili su ti koji su prvi vješto upotrijebili moć tiska da bi svoje ideje promovirali široj publici. Kada je Lutherov prijatelj Johannes Gutenberg dao Europi tiskarstvo, time je započeo novi način komunikacije. Tom je medijskom revolucijom omogućen ogroman porast proizvodnje letaka i drugog tiskanog materijala koji su poslužili da se objasne poruke o vjerovanju i vjeri, a javnosti omogući pristup idejama i razmišljanjima reformatora.

Kao mladić, Martin Luther se suočio s problemom da uspostavi mir s Bogom. Bio je zabrinut pitanjem kako može primiti Božju milost, kako može pronaći put k Bogu koji bi mu oprostio krivicu na sudu. Što je više činio dobra djela da bi ugodio Bogu i služio drugima, više mu se činilo da mu izmiče mir s Bogom i sve je više bio svjestan svojih nedo-

stataka i vlastite grešnosti. Njegov nadređeni, Johann von Staupitz, došao je do uvjerenja da Luther treba više obaveza koje bi ga zaokupile i odvratile od suvišnog razmišljanja. Naredio mu je da krene za akademskom karijerom. Upravo u to vrijeme, kada je konstantno proučavao Bibliju, Luther je pronašao odgovor: „Jer pravednost se Božja od vjere k vjeri u njemu otkriva kao što je pisano: Pravednik će od vjere živjeti.“ (Rimljanima 1,17)

Kada se pouzdamo u Njega, Bog nam daruje svoju beskrajnu milost, iako je ne zaslužujemo!

Tijekom ovog molitvenog tjedna poblizje ćemo razmotriti temeljna pitanja koja su oblikovala misao Martina Luthera te pokrenula protestantsku reformaciju i time promijenila svijet.

Slika oltara reformacije može se naći online na:
<http://www.medievalhistories.com/ways-cranach/>.

U pokušaju da bolje razumijemo Lutherovo vrijeme i razmišljanje, osvrnut ćemo se na sliku koju je naslikao poznati umjetnik i Lutherov prijatelj, Lukas Cranach (čit. Kranah) stariji. Godine 1547., godinu nakon Lutherove smrti, ta je slika postavljena u crkvi u Wittenbergu u kojoj je Luther od 1514. služio kao pastor. Ovo umjetničko djelo, koje se i danas može vidjeti na tom povijesnom mjestu, oslikava većinu najvažnijih temeljnih načela protestantske reformacije. (Zapazimo da ova slika ne odražava adventističko učenje i praksu u mnogim vidovima, već je tu samo kao početna točka protestantske reformacije.)

Slika je osmišljena kao sklopivi oltar kojemu se krila sa strane mogu zatvoriti ovisno o danu ili tjednu, a otvarala bi se samo na dane nekih blagdana. U srednjem vijeku takav vrijedni oltar obično bi stajao na tzv. *predelli*¹, bogato ukrašenom relikvijaru u kojemu su čuvani sveti crkveni predmeti i relikvije. Oltar reformacije osmišljen je prema tom starom konceptu, ali s oslikanom novom vjerom protestantske reformacije.

To je važna slika koju su Lukas Cranach st. i njegov sin Lukas Cranach ml. vjerojatno započeli dok je Luther još bio živ. Kao Lutherovim suvremenicima i njegovim osobnim prijateljima, reformacija je iskustveno još bila svježa u njihovu sjećanju. Mi iz te slike možemo naslutiti kako je narod toga vremena shvatio reformaciju.

---

¹ Predella je pozadinski dio oltara. To može biti zatvorena polica za relikvije, neka skulptura ili posebno oblikovana oltarna slika na drvenoj ploči, kao što je to ovdje slučaj. U ovom tekstu predella se naziva oltar reformacije ili jednostavno slika.

Važnost Riječi Božje (*sola scriptura*)

Riječi po kojima možemo živjeti

Postoje neki događaji koji nam mijenjaju život. To bi mogla biti prometna nesreća koja može srušiti sve vaše snove; u jednom trenutku svi vaši životni planovi mogu propasti tako da vam i život postane bezvrijedan, i vi morate ponovno pronaći svoj vlastiti smisao. Ništa nije isto kao što je nekada bilo, i vi se brinete što vam budućnost može donijeti. Upravo to je iskusio mladi Luther u srpnju 1505. dok je putovao iz svoga grada Mansfelda na Sveučilište u Erfurtu. Blizu grada Stotternheima zahvatila ga je strašna ljetna oluja, a munja je udarila sasvim blizu njega. Ostao je skamenjen, shvativši da je bio blizu smrti, i obećao je Bogu da će svoj život temeljito promijeniti. Otišao je u samostan da bi postao redovnik. Tek se u samostanu prvi put zbližio s Biblijom. Riječ Božja, „draga Biblija“, kako ju je kasnije nazivao, postala je temelj i pravilo njegove vjere, života i propovijedanja.

Povijesna pozadina i tumačenje slike

Ubrzo nakon toga Martin Luther je poslan na novo sveučilište u Wittenbergu da bi predavao filozofiju i istovremeno studirao teologiju. Godine 1512. u Wittenbergu doktorira teologiju. Nije bio neki povučeni intelektualac koji bi izučavao samo svoj predmet. Uz njegove profesor-

ske obveze, dodijeljena mu je i odgovornost pastora u stolnoj crkvi. Tako je neprekidno bio u kontaktu s mnogo ljudi. Njegovo je vjerništvo razumjelo njegovo propovijedanje i bilo duboko impresionirano načinom na koji je objašnjavao svete spise. Taj je scenarij oslikan u donjem dijelu slike oltara reformacije gdje Luther stoji i propovijeda s propovjedaonice, Biblija je pred njim, a svojom lijevom rukom pokazuje na nju. Njegova desna ruka pokazuje Krista kao središte naše vjere (u središtu slike). Isusov odjevni predmet leluja na vjetru simbolizirajući Svetoga Duha pomoću kojega propovjednikove riječi dobivaju na autoritetu, kroz kojega Isus osobno govori i pomoću kojega vjernici razumiju poruku. Na lijevoj strani slike vidimo dio vjerništva iz Wittenberga. Stariji čovjek s dugom bradom kod zida je slikar Lukas Cranach st. osobno; žena sa svijetlom maramom u prvom planu je Katharina von Bora, supruga Martina Luthera; njihova djeca su oko nje. Upravo kao u stvarnoj crkvi, ne obraća svatko pozornost na propovijed, nego gleda u prisutne. Jedan mladić gleda djevojke, jedna od njih nešto šapće drugoj. Nalazimo jedno uobičajeno bogoslužje upravo kao što ga vidimo i danas.

Slika propovijedanja je dio podnožja oltara ili *predella*. Tu je Crkva obično čuvala svoje svete relikvije. Ipak, za Luthera je to sve manje značilo. Naposljetku ih je potpuno odbacio kao bezvrijedne. Umjesto njih, on je naglašavao pravu riznicu evanđelja koja može donijeti odmor i mir vjerniku. U svojih 95 teza pribijenih na crkvena vrata koje su izazvale protestantsku reformaciju, on kaže (teza 62): „Pravo blago Crkve je presveto evanđelje slave i milosti Božje.“ Dakle, pravo blago nisu relikvije za koje se mogu

dobiti veliki novci, nego evanđelje. To je radosna vijest, vijest da je Isus Krist umro na križu za nas. Objavljivanje evanđelja je postalo Lutherovo životno djelo kao doktora teologije na sveučilištu, kao propovjednika u stolnoj crkvi, kao prijatelja, kao oca, a i kao svjedoka pred vlastodršcima u državnom saboru.

Velika vrijednost Biblije za Martina Luthera

Riječ Božja, rekao je Luther, nije ni staromodna ni moderna, nego vječna. Stoga je jedan od njegovih slogana bio: *Verbum dei manet in aeternum* („Riječ Božja traje vječno“, temeljeno na Izaiji 40,6-8, a citirano u 1. Petrovoj 1,24.25). S obzirom na to da se Riječ Božja ne mijenja, nasuprot našem promjenjivom svijetu, nema boljeg temelja na kojem bismo gradili svoje živote ne obazirući se na okolnosti. U nju se možemo pouzdati. Ona ima istu silu kao što ju je imala i tada kada je prorok bio nadahnut da piše u ime Božje. Zbog toga je ona vrijedna da se u nju potpuno pouzdamo. Božja riječ, sveti spisi, potpuno su dovoljni za život i smrt. To je za Martina Luthera bilo toliko važno da je u četvrtoj kitici poznate himne „Naš tvrdi grad je Gospod Bog“ napisao sljedeće: „Božja riječ je naša moć i pjesma nam je sila!“ (*Kršćanske himne*, br. 187) Drugim riječima, Božja riječ je iznad svih ljudskih autoriteta, priznali to ljudi ili ne. Jedna druga Lutherova himna počinje riječima „Ojačaj nas, Gospode, riječju svojom“.

Kako je proučavao Bibliju, Lutheru je postalo jasno da Radosna vijest potpuno objašnjava da nam Isus daje spasenje kao dostatan i besplatan dar. Stoga nikakva crkvena

tradicija ne treba dopunjavati ni mijenjati ono što Pismo jasno uči (*sola scriptura*).

Takva jasna izjava izazvala je protivljenje Crkve. I uskoro su reformatora optužili za herezu. Kada je bio pozvan da se 1521. pojavi pred državnim saborom u Wormsu, car Karlo V. upitao ga je odriče li se onoga što je napisao. Luther nije bio pripremljen za takvo suočavanje i zatražio je vrijeme da razmisli o svom odgovoru. Sljedećega dana kada se ponovno suočio sa zahtjevom da se odrekne onoga što je napisao, odgovorio je:

„Sve dok sam osujedočen Pismom i zdravim razumom (a s obzirom na to da se ne mogu pouzdati ni u papu ni u koncile, jer je dobro poznato da su oni često grijeshili i međusobno proturječili), vezan sam Pismom koje sam navodio i moja je savjest zarobljenik Riječi Božje. Ne mogu i ne želim se odreći ničega jer nije ni sigurno ni ispravno ići protiv savjesti. Neka mi Bog pomogne. Amen.“²

Riječ Božja je za njega bila toliko važna da je bio spreman podnijeti sve posljedice svoje privrženosti Bibliji. To je ono zbog čega je Luther postao poznat kao čovjek Pisma. Stoljećima je Crkva priječila laicima, ne-svećenicima i ženama pristup Bibliji. Sada je započelo veliko zanimanje za Bibliju, što je omogućio narodni jezik umjesto svećeničkoga latinskoga koji su razumjeli jedino malobrojni školovani

---

² Brecht, Martin. „Martin Luther“. Preveo James L. Schaaf, Philadelphia: Fortress Press, 1985–93, 1:460, kako je navedeno u Wikipediji u članku „Diet of Worms“. Vidi White, Ellen, „Veliki sukob“, 136.137.

ljudi.

Stoga se čini logičnim da Martin Luther prestaje propovijedati na latinskom i umjesto toga propovijeda na njemačkom, na jeziku svojega naroda. Ali to nije bilo dovoljno. Za Martina, narod je trebao biti u stanju čitati Bibliju na svom vlastitom jeziku. Da bi to bilo moguće, Bibliju je trebalo prevesti. Bogom predodređena prilika ukazala se kada je knez Friedrich Mudri nakon sabora u Wormsu, da bi ga zaštitio od crkvenog i carskog bijesa, odveo Martina Luthera u tvrđavu Wartburg. Tu, u sigurnosti dvorca, Luther se prihvatio ogromna posla prevođenja Biblije. Počeo je s Novim zavjetom i uz pomoć obrazovanih prijatelja djelo je uskoro bilo završeno. U rujnu sljedeće godine, 1522., tiskano je prvo izdanje nazvano „Rujanski zavjet“. Cijela Biblija na njemačkom jeziku prvi je put izdana 1534. godine. Sve do svoje smrti, Luther je neprestano poboljšavao svoj prijevod s ciljem da Riječ Božja bude lako dostupna i razumljiva običnim ljudima.

Bez Biblije ne možete biti kršćani

„Draga Biblija“, kako ju je Luther nazivao, bila je reformatoru toliko važna da je riskirao i svoj život zbog nje.

Koliko Riječ Božja znači za nas?

Kada smo posljednji put proveli vrijeme uz Bibliju?

Sjećamo li se još uvijek onoga što smo čitali?

Ili je to bilo tako davno da kada bismo bili iskreni sami prema sebi, mogli bismo se složiti da zapravo ne poznajemo svoju Bibliju? Razgovor o biblijskom učenju bio bi nam pretežak da se u njega uključimo. Osjećali bismo se kao ti-

nejdžer koji ima najnoviji *smartphone*, ali mu je beskoristan jer je baterija prazna. No Biblija nam može dati mnogo više od običnog zadovoljstva da posjedujemo jednu na svojoj polici, iako je to, naravno, prvi korak u dobrom smjeru. Jer Biblija je namijenjena tomu da se čita i da je se sluša: Bog vam želi govoriti kroz svoju Riječ. Mi se moramo sprijateljiti s njom. Ona je Božje pismo za nas. Jedino će tada ona postati ono što treba i biti: Božja Riječ za tebe osobno.

Naše vjerovanje

Riječ Božja, kaže prorok Jeremija (Jr 23,29), tako je jaka da može smrviti u komade čak i stijenu. Ona prodire duboko u nas (Heb 4,12). A iznad svega, ona mijenja naše živote. Vjerovali ili ne, ako provodimo vrijeme istražujući Bibliju, bit ćemo promijenjeni! Mi ulazimo u područje Božjeg moćnog utjecaja koji postaje izvorom snage za svakodnevni život. Kada čitamo i proučavamo Njegovu riječ, Bog će nam otkriti što, a najviše tko nam je najpotrebniji da ga upoznamo: Isusa kao put, istinu i život. On će nas tada dovesti do toga da prigrlimo vječni život i iskusimo novi život u pobožnosti. Zbog toga je važno da imamo malu Bibliju uvijek sa sobom. U ovo doba visoke tehnologije moguće je imati na svom pametnom telefonu aplikaciju s Biblijom. Evo izazova za svaku mladu osobu: posvetiti se pamćenju Pisma. Činite to brzinom koja vama odgovara. Zabilježite sve retke koje možete izreći napamet. Nastojte svakoga mjeseca povećavati broj redaka koje ste odlučili upamtiti. Doći će vrijeme (možda uskoro) kada ćemo stajati pred sudovima da bismo svjedočili. Biblije će nam se

oduzeti, ali imamo povjerenje da će nas Sveti Duh podsjetiti na ono što smo vjerno proučavali.

U svojoj prvoj maloj knjizi nazvanoj *Rani spisi*, mlada Ellen White je pisala: „Preporučam ti, dragi čitatelju, Riječ Božju.“ Ovaj savjet iznikao je iz njezina vlastitog iskustva čitanja Biblije, koja je utjecala na nju i ispunila cijeli njezin život. Bila je to žena Pisma koja je živjela s Biblijom, voljela Bibliju i čitala Božju riječ svakoga dana. Za nju, ona je bila pravi izvor života, baš kao što je bila za Luthera i kao što je, nadamo se, i za tebe.

„Biblija ili Sveto pismo, Stari i Novi zavjet, pisana je Božja Riječ, dana božanskim nadahnućem preko svetih Božjih ljudi koji su govorili i pisali pod utjecajem Svetoga Duha. U svojoj Riječi Bog je povjario čovjeku znanje nužno za spasenje. Sveto pismo je nepogrešiva objava Njegove volje. Ono je mjerilo karaktera, provjera iskustva, autoritativna objava istine i vjerodostojni izveštaj o Božjem djelovanju u povijesti.“ (2 Pt 1,20.21; 2 Tim 3,16.17; Ps 119,105; Izr 30,5.6; Iz 8,20; Iv 17,17; 1 Sol 2,13; Heb 4,12)³

Poziv

Shvaćamo li Bibliju kao Božju riječ? Nalazimo li vre-

---

³ General Conference of Seventh-day Adventists, „Seventh-day Adventist Church 28 Fundamental Beliefs“ (skraćena verzija) (Silver Spring, MD: General Conference of Seventh-day Adventists, 2013.) Preuzeto s <https://www.adventist.org/fileadmin/adventist.org/files/articles/official-statements/28Beliefs-Web.pdf>. Na hrvatskom preuzeto s <http://adventisti.hr/vjerovanja/>.

mena da je proučavamo? Držimo li ono što pročitamo? Zanimljivo je kako imamo vremena raditi druge stvari, a nemamo vremena za druženje s Bogom. Nešto se mora promijeniti. Ja se definitivno moram promijeniti. Pozivam vas da mi se pridružite u tome.

Pitanja za razmišljanje

1. Imaju li za jednog kršćanina dobra djela neku spasonosnu vrijednost?
2. Kako povezuješ vjeru i djela u svom kršćanskom životu?
3. Kada se neprestano moraš braniti od stvari u općeprihvaćenoj kulturi, osjećaš li se slično kao što bi se osjećali Martin Luther i drugi reformatori?
4. Osjećaš li kao da stalno imaš nešto prigovoriti izvjesnom ponašanju ili svjetonazoru svojih prijatelja?
5. Kako proučavanje Božje riječi može razotkriti grijeh u tvom životu?
6. Što 2. Timoteju 3,16.17 znači za tebe? „Sve je Pismo Bogom nadahnuto i korisno za učenje, za karanje, za popravljavanje, za odgajanje u pravdi, da bude savršen čovjek Božji, spreman za svako dobro djelo.“ (Šarić)
7. Kako bi mogao prepustiti Riječi Božjoj aktivniju ulogu u svom životu?

Knjige za dublje proučavanje:

Ellen G. White, *Veliki sukob*, 7. poglavlje

Samo milošću (*sola gratia*)

Potpuno besplatan dar

Što mislite, kakav je Bog? Iako nitko nikada nije vidio Boga, imamo nekakvu zamisao o Njemu koju smo stvorili u svom umu. Svoje mišljenje oblikujemo prema slikama s kojima smo se zblížili; crtežima iz našeg najranijeg djetinjstva i onima koje smo kasnije u životu vidjeli. Za neke od nas Bog je predivan otac koji nas nježno promatra i koji uvijek ima odgovor na naša pitanja i probleme. On nema radno vrijeme, ne treba Ga potplaćivati da bismo Ga uvjerali da nam pritekne u pomoć. Drugi Ga zamišljaju kao prijateljski raspoložena starog djeda sa sijedom kosom, dugom bradom i plemenitim očima, kao nekoga tko je spreman zažmiriti na naše pogreške, nekoga koga se također može lako prevariti.

Ipak, drugi Ga mogu gledati kao strogo nadzornika i suca koji uvijek prijete posljedicama i kažnjava čim netko učini nešto pogrešno, kao nekoga tko je nemilosrdan i nepredvidiv, nekoga tko nikada nije zadovoljan koliko god se mi trudili. Ovako je većina ljudi u kasnom srednjem vijeku shvaćala Boga. Oni su gledali Boga kao suca kamenog srca koji od nas, ljudskih bića, traži više nego što mi ikada možemo učiniti ili ispuniti. To je bilo shvaćanje o Bogu s kojim je Martin Luther odrastao.

Povijesna pozadina i tumačenje slike

Luther je vjerovao da nakon smrti mora u čistilištu ispaštati za svaki grijeh koji je počinio. Prema slobodnoj enciklopediji Wikipediji, u kršćanskoj teologiji, a posebno katoličkoj, čistilište je jedno međustanje nakon fizičke smrti u kojemu oni koji su određeni za Nebo „idu na čišćenje da bi postigli neophodnu svetost da uđu u nebesku radost“. Samo oni koji umru pod milošću, a nisu potpuno podnijeli privremenu kaznu za svoje grijehе mogu biti u čistilištu; ali ipak, u čistilištu nitko neće ostati vječno.

Kada je 1505. Luther počeo sa svojim samostanskim životom kao augustinski redovnik u Erfurtu, njegova osjetljivost na nečistu savjest se pojačala. Kako je imao obilje vremena za posvećenje i molitvu, neprestano je mislio na svoje grijehе i to ga je teško opterećivalo. To nisu bili „veliki“ grijesi poput namjernog ili nehotičnog ubojstva. On nije imao problema s takvom vrstom grijehа. To su, zapravo, bile misli koje nije mogao kontrolirati. Na primjer, bio je opsjednut užasom da bi mogao grijешiti u svojim snovima, a nije bilo ničega što bi mogao učiniti da to spriječi. Što je više vremena provodio s Bogom, više mu se činilo da je Bog nemilosrdni sudac, netko koga bi najradije izbjegao. Sve više su ga mučila pitanja poput: „Kako bih uopće mogao biti prihvaćen u Božjim očima? Kako Biblija može nazivati Boga milosrdnim Bogom kada On od nas traži nešto što mi nikada ne možemo ispuniti? Trudim se najviše što mogu, ali ne uspijevam držati zapovijedi. Stoga me Božji zakon osuđuje iznova i iznova. Ne, taj Bog ne voli nas ljude. On s nama zapravo igra okrutnu igru. To nije Bog ljubavi.“

Luther se još više trudio. Postio je više, jeo manje i provodio gotovo cijele noći moleći se. Ali ni to nije pomoglo. Nije mogao živjeti bez grijeha. Osjećao se sve više i više grešnim i nesposobnim da ispuni Božji zakon. Na kraju je počeo mrziti Boga. Johannes von Staupitz, njegov nadglednik u samostanu, vidio je kako se Luther muči s takvim mislima. Ali kako da mu pomogne? Prvo je razjasnio Lutheru da su neke stvari od onih koje je on nazivao „grijehom“ zapravo „besmislica“ – nešto na što ne bi trebao trošiti vrijeme brinući se o tome. No najvažnije što mu je rekao bilo je: „Brate Martine, gledaj na Isusa, a ne toliko na svoje takozvane grijeh!“ Luther je slijedio savjet svog pretpostavljenog. Jednoga dana Bog ga je doveo do razumijevanja istine koja je konačno promijenila svijet. Mi ne znamo točan dan i godinu ove božanske objave. Ipak, godinu prije svoje smrti Luther je pisao o trenucima koji su utrli put protestantskoj reformaciji. Opisao je kako je gotovo potpuno izgubio vjeru u Boga dok...

„Na kraju, milošću Božjom, razmišljajući danju i noću, obratio sam pažnju na doslovan kontekst riječi: ‘Jer pravednost se Božja (...) otkriva kao što je pisano: ‘Pravednik će od vjere živjeti.’ (Rim 1,17) Od tada sam počeo razumijevati da je pravednost Božja vjera, dar Božji, ono kroz što žive pravednici. I ovo je smisao: pravednost Božja objavljena je u evanđelju, tj. pasivna pravednost kojom nas milostivi Bog opravdava vjerom, kao što je napisano: ‘Pravednik će od vjere živjeti’. Osjećam da sam ovdje ponovno rođen i da sam kroz otvorena vrata ušao u sami raj. Ovime mi se pokazalo sasvim drugo lice cijelo-

ga Pisma. Potom sam odmah u svom umu protrčao kroz Pismo. I naišao sam na analogiju u drugim izrazima, kao ‘djelo Božje’, što znači ono što Bog čini u nama, ‘sila Božja’ kojom nas On čini jakima, ‘mudrost Božja’ koja nas čini mudrima, ‘jakost Božja’, ‘spasenje Božje’, ‘slava Božja’.“ (Luther’s Works, sv. 34, P337)⁴

Luther je shvatio da nam Bog daje svoju pravednost kao besplatni dar. Stoga je On onaj koji nas spašava. Jednako kao što osuđuje grijeh, On nas i beskrajno ljubi i dao je svoga sina Isusa Krista da umre na križu za nas. Oni koji gledaju na Krista nemaju više potrebe plašiti se Boga. I kao što je to Luther jednom učinio, oni već danas imaju ključeve od rajskih vrata u svojim džepovima.

Na *predelli* wittenberškog oltara reformacije vidimo Martina Luthera kako propovijeda vjernicima svoje crkve. Svojom lijevom rukom ukazuje na Bibliju. Ovo je bio temelj i početna točka za svaku od mnogih propovijedi koje je održao između 1514. i 1546., kada je umro. Svojom desnom rukom pokazuje na Isusa koji visi na križu zbog naših grijeha. Luther nije mogao i nije želio zaboraviti tko treba biti središnja točka svake propovijedi. To nisu naše misli, ilustracije i metafore, nego Isus osobno. To je temelj naše vjere. To je temelj našeg propovijedanja evanđelja. I ako smo vješti u propovijedanju i ponekad imamo sklonost da u središte stavimo sebe, tada imamo potrebu da se ponovno i ponovno podsjetimo da je sve što imamo i jesmo dar

---

⁴ Brecht, Martin. „Martin Luther“. Prev. James L. Schaaf, Philadelphia: Fortress Press, 1985–93, 1:460, kako je navedeno u Wikipediji, članak „Diet of Worms“.

Božji. Jedino ako potpuno razumijemo ono čemu nas je Isus osobno učio – da cijelo Pismo svjedoči o Njemu – bit ćemo sposobni potpuno razumjeti Božju riječ. (Ivan 5,39)

Velika važnost „pravednosti samo vjerom“ za Martina Luthera

U srednjovjekovnoj Crkvi sve se vrtjelo oko toga da mi kao ljudska bića možemo zaraditi milost u Božjim očima; da su dobra djela ono čime se Bogu ugađa i čime skraćujemo vrijeme boravka u čistilištu. Naš odnos s Bogom shvaćen je gotovo kao bankovni račun: grijeh nas odvlači sve dublje u dug, u osudu, što znači da ćemo se nakon smrti morati dulje čistiti od svojih grijeha. A naša dobra djela mogu pomoći da dosegneмо ravnotežu na svom računu. Ipak, nitko od nas nikada ne može biti siguran da svojim dobrim djelima može učiniti dovoljno da bi u Božjim očima bio prihvatljiv na posljednjem sudu. Zbog toga su dobra djela toliko bitna. Najvažnije je da dokažemo Bogu koliko mnogo mi možemo postići. Luther je kasnije takvo razmišljanje nazvao „teologijom ljudske slave“ (theologia gloriae) i iz svog vlastitog iskustva je znao da je to uzaludan trud, slijepa ulica. Unatoč svim našim dobrim djelima, mi i dalje živimo sa svojom grešnom naravi. Bez Božje milosti mi nismo u stanju ispuniti Njegovu volju. Ali zato što je Luther osobno iskusio kako mu je križ dao sasvim novi smisao, jer je Isus svojom smrću već platio dug i pribavio nam oprost, on je to nazvao novim načinom razmišljanja, „teologijom križa“ (theologia crucis), što je postalo temeljem protestantske reformacije. Isprva je bio zadivljen time kako je život vjere

iznenada postao lak. Nema više neprestanog sukoba sa savješću, nema straha od nemilosrdnog Boga. Umjesto toga, on je pogledao u Krista na križu s neizrecivom zahvalnošću što je shvatio da je samo milošću Božjom (sola gratia) spašen. Nikada prije nije primio takav poklon.

Tada je shvatio kako je nerazuman bio što se usredotočio na svoja djela umjesto da se raduje u milosti, besplatnom daru Božjem. To je kao kada netko želi voziti automobil, ali nakon što ga je upalio i ubacio u prvu brzinu, i dalje drži nogu na kočnici. Ništa se ne zbiva. Samo stojite gdje jeste i ne mičete se ni za centimetar. A ipak, tako je jednostavno pritisnuti papučicu gasa! Naravno, u Lutherovo vrijeme nije bilo automobila, ali on je bio dobro upoznat sa strahom i zebnjom kada ne vidimo nikakav napredak u svojim odnosima s Bogom, dok najzad Svetim Duhom ne otkrijemo da ne trebamo učiniti ništa, jer nam je sve dano kao besplatni dar. To znači da ako se oslonim na Isusa, moja me vjera neće razočarati.

Što Isus znači za mene?

Još se uvijek jasno sjećam kada sam se prvi put stvarno zaljubio. Odjednom mi se sve na svijetu činilo predivnim. A ta posebna djevojka bila je najljepša osoba na svijetu, pogotovo njezine oči! Kada me ona pogledala, gotovo da sam se osjećao kao u raj. Na nesreću, ljetni kamp je trajao samo tjedan dana i svatko se morao vratiti kući. Ali ona mi je poslala svoju malu sliku. Stalno sam je nosio u svom novčaniku. Bilo je to predivno vrijeme, ispunjeno iščekivanjem sretne budućnosti.

Mnoge su metafore opisale odnos između Isusa i Crkve. Jedna od njih je Crkva kao Njegova nevjesta. Ona pokazuje koliko nas On voli. Zbog toga je, da bi nas spasio, sve stavio na kocku i time savršeno iskazao čudo svoje ljubavi. Ustvari, mi nismo u stanju potpuno shvatiti što to znači da Stvoritelj svijeta, vladar svemira, poznaje svakoga od nas onakve kakvi stvarno jesmo i da Ga upravo ta potpuna istina o nama navodi da nas toliko nježno voli. Ja sam jednostavno zadivljen time koliko sam vrijedan u Božjim očima. Mi se čak ne moramo natjecati ni svladati sve izazove da bismo bili prvi i ubrojili se u pobjednike; to nije poput većine životnih situacija, u kojima samo najbolji pobjeđuju. Naša vrijednost pred Bogom ne ovisi o tome što smo postali ili ostvarili. Mi smo u Njegovim očima vrijedni jednostavno zato što je On naš Stvoritelj. Naša vrijednost proizlazi iz činjenice da nas On voli. Kakav je to Bog! I kada razmišljam o Njemu na križu, počinjem voljeti tu beskrajnu ljubav koju mi nikada ne bismo mogli zaslužiti.

Naše vjerovanje

Isus je živio među ljudima i primjerom pokazao Božju pravednost i ljubav. Bog je znao da je jedini jezik koji ljudska bića mogu razumjeti LJUBAV. „Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje.“ (Ivan 15,13) Isus je umro i uskrsnuo i upravo posreduje u nebeskom Svetištu za nas. Nije potrebno da platimo za oprost svoje grijeha. Oprost jednostavno trebamo tražiti. „(...) vjeran je on i pravedan: otpustit će nam grijeha i očistiti nas od svake nepravde.“ (1 Iv 1,9) Nedostojne ka-

kvi jesmo, pokriva nas milost Božja, ali nikada ne smijemo uzeti milost Božju „zdravo za gotovo“ zato što ćemo svi morati položiti račun. Naša dužnost prema toj milosti mora upravljati našim ponašanjem i vladanjem.

„Božja beskonačna ljubav i milost učinili su Krista, koji nije znao za grijeh, grijehom radi nas, da bismo mi u Njemu mogli postati pravednicima pred Bogom. Vođeni Svetim Duhom, mi osjećamo potrebu za pokajanjem, priznajemo svoju grešnost, kajemo se za svoje prijestupe i izražavamo vjeru u Isusa kao Gospodina i Krista, našu zamjenu i uzor. Ovu vjeru kojom prihvaćamo spasenje daje božanska sila kroz Riječ i dar je Božje milosti. Kroz Krista smo opravdani, usvojeni kao Božji sinovi i kćeri i oslobođeni vlasti grijeha. Duhom smo nanovo rođeni i posvećeni. Duh obnavlja naš um, upisuje Božji zakon ljubavi u naše srce i daje nam silu da živimo svetim životom. Ostajući u Njemu, postajemo sudionicima božanske prirode i imamo sigurnost spasenja sada i na Sudu.“ (Post 3,15.; Iz 45,22; Jr 31,22; Ez 33,11; Hab 2,4; 2 Kor 5,17-21; Iv 3,16; Gal 1,4; 4,4-7; Tit 3,3-7; Iv 16,8; Gal 3,13.14; 1 Pt 2,21.22; Rim 10,17; Lk 17,5; Mk 9,23.24; Ef 2,5-10; Rim 3,21-26; Kol 1,13.14; Rim 8,14-17; Gal 3,26; Iv 3,3-8.16; 1 Pt 1,23; Rim 12,2; Heb 8,7-12; Ez 36,25-27; 2 Pt 1,3.4; Rim

8,1-4; 5,6-10; Otk 13,8)⁵

Poziv

Jesi li ikada namjeravao sagriješiti znajući da ćeš kasnije moliti za oprost? Jesi li uzeo Božju milost „zdravo za gotovo“? Hoćemo li nastaviti griješiti kako bi se milost umnožila? Jesi li ikada pomislio da si previše griješio da bi ti bilo oprošteno?

Mi smo spašeni milošću kroz vjeru. Čvrsto uhvati Božju ruku i nikada je nemoj pustiti. Vrijeme je za iskrenu zajednicu s Bogom. Je li to i tvoja čežnja?

Pitanja za razmišljanje

1. Koliko ti vrijediš?
2. Čiji si ti?
3. Koliko je plaćeno za tebe?
4. Što tebi osobno znači sljedeći biblijski redak?

„Otkupninom (dragocjenom krvlju Krista) ste kupljeni: ne budite robovi ljudima (nego Kristu).“ (1 Korinćanima 7,23)

---

⁵ General Conference of Seventh-day Adventists, „Seventh-day Adventist Church 28 Fundamental Beliefs“ (skraćena verzija) (Silver Spring, MD: General Conference of Seventh-day Adventists, 2013.) Preuzeto s <https://www.adventist.org/fileadmin/adventist.org/files/articles/official-statements/28Beliefs-Web.pdf>. Na hrvatskom preuzeto s <http://adventisti.hr/vjerovanja/>.

Božje obećanje tebi

*„Prije nego što te oblikovah u majčinoj utrobi, ja te znadoh; prije nego što iz krila majčina izađe, ja te posvetih, za proroka svim narodima postavih te.“
(Jeremija 1,5)*

*„Ali kad se pojavila dobrostivost i čovjekoljublje Spasitelja našega, Boga, on nas spasi ne po djeli-
ma što ih u pravednosti mi učinismo, nego po svo-
jem milosrđu: kupelji novoga rođenja i obnavljanja
po Duhu Svetom koga bogato izli na nas po Isusu
Kristu, Spasitelju našem, da opravdani njegovom
milošću budemo, po nadi, baštinici života vječnoga.“
(Titu 3,4-7)*

Krist – središte našega života (*solus Christus*)

Izabrao sam te – oduvijek i zauvijek!

Kada ste se zadnji put molili? Je li vas molitva ojačala u srcu ili ste nakon nje osjećali prazninu? Činite li to zato što vas ona približava Bogu ili to činite zato što znate da je to dobra praksa unatoč tome što to ne utječe na vaš život? Je li možda ta molitva postala rutina u kojoj praktički uvijek ponavljate jedne te iste riječi? Nije li možda vaša molitva ustvari neka vrsta popisa za kupovinu i kada dođe vrijeme da govorite o odgovorima na svoje molitve, priželjkujete samo da ti trenuci što prije prođu jer je već prošla „vječnost“ da niste imali iskustva s Bogom? Ako upravo to osjećate, hajde da vidimo što je to Martin Luther naučio iz Pisma što je obogatilo njegov molitveni život. Dok je bio u samostanu, redovnici su zajednički utvrđivali vrijeme molitve; iako tako nešto može lako postati prazan običaj, to je na njegov život izvršilo trajni utjecaj.

Povijesna pozadina i tumačenje slike

Martin Luther je bio čovjek molitve. Kada se molio, osjećao je kao da su se vrata k Bogu za njega otvorila. Molitva je za njega bila *high-speed* veza s Isusom kada je proučavao Bibliju ili kada se suočavao s prividno nepremostivim teškoćama. Danas teško možemo zamisliti koliku

je hrabrost morao imati da bi se sporio s Crkvom koja je nadzirala svaki aspekt života. U naše suvremeno doba ljudi u gotovo svim zemljama zapadnoga svijeta imaju slobodu izabrati kojoj vjeroispovijesti žele pripadati. Ali to nije bio slučaj u ono vrijeme. U većini europskih zemalja svatko je pripadao istoj Crkvi, sveopćoj ili Katoličkoj crkvi. Tko god se toj Crkvi suprotstavio i javno kritizirao papu, bio je proglašen heretikom i bio je izopćen iz društvene zajednice. Svakome tko se suočio s tom vrstom pritiska trebala je pomoć i podrška. Luther je najveću pomoć našao u Isusu Kristu. Zato je za njega molitva bila tako važna.

Svratimo ponovno pozornost na donji dio slike oltara reformacije da bismo na trenutak razmotrili razlog Lutherove strasti za molitvom. Tu ćemo, u sredini slike, naći Isusa Krista. Raspet je upravo za naše grijehе. Pogledamo li Njegovo lice, osjetit ćemo intenzitet Njegove muke i patnje. Glava visi na stranu, a krv teče iz Njegovih rana. Njegovo je raspeto tijelo koščato i izudarano, gotovo neprirodno rastegnuto, a i ruke izgledaju tako. Takvo Njegovo tijelo stvara dojam da je On sâm – križ. Ako promotrimo donji dio slike u kontekstu cijelog protestantskog oltara, čini se kao da Isus na križu nosi sav teret svojim raširenim rukama: krivicu cijeloga svijeta, naše grijehе, a također i Crkvu i sâm svijet. Strukturirajući sadržaj cijele slike, umjetnik Lukas Cranach smjestio je scenu Posljednje večere upravo na vrh *predelle* kao simbola cijele Crkve. Tako Isus nosi sve nas, svakoga dana, u svojim raširenim rukama. Kada sam to shvatio, jedino što sam mogao reći bilo je: „Hvala ti, Isuse!“

Kako se Martin Luther molio

U vrijeme Martina Luthera, molitva je uvelike bila dijelom života ljudi. Ali to su obično bile molitve naučene napamet, kao što je molitva krunice, a to nije zahtijevalo razmišljanje. Molitve su bile recitirane monotono, ponavljane iznova i iznova. Mislilo se da što ih se češće ponavlja, više će božanske pomoći stići. Ali to nije bilo od pomoći zato što su srca ostajala prazna. Upravo je to bila velika opasnost – da molitva postane samo vanjska forma, učinjeno dobro djelo da bi se ugodilo Bogu. Luther je ubrzo prepoznao veliku važnost osobne i javne molitve za novu Crkvu reformacije. Stoga je 1522. napisao prvu molitvenu knjižicu koja je doživjela brojna izdanja i bila među najraširenijim spisima toga vremena. Ta je knjižica sadržavala ne samo primjere molitava nego i objašnjenja i tumačenja smisla i značaja Deset zapovijedi, Gospodnje večere i drugih važnih biblijskih redaka.

Martin Luther je napisao posebnu malu knjižicu za svog starog prijatelja Petera Beskendorfa, koji se suočio s vrlo teškim okolnostima. Naslovljena *Jednostavni način kako se moliti*, ta je knjižica vrlo relevantna i danas.⁶ Luther svoj savjet započinje jednostavno govoreći o svom vlastitom iskustvu: „Dragi profesore Peter“, piše on, „ispričaj ću Vam na najbolji mogući način što ja osobno činim kada se molim. Neka Vama i svima drugima naš Gospodin podari bolji način nego što to činim ja!“ I tada slijedi prvi

---

⁶ J. J. Pelikan, H. C. Oswald & H. T. Lehmann, ur., „Luther's Works“, American Edition, sv. 43. „Devotional Writings II“ (Philadelphia: Fortress Press, str. 193-211).

posebno važan dio njegovih savjeta:

„Dobro je da molitva bude prvo što činimo ujutro i posljednje što činimo uvečer. Pažljivo se čuvajte varljivih i obmanjujućih misli koje vam kažu: ‘Pričekat ću malo. Molit ću se za sat vremena. Prvo moram učiniti ovo ili ono.’ Takve misli vas udaljavaju od molitve i odvede u druge poslove, zadržavaju vašu pozornost i zaposle vas toliko da više nemate prilike za molitvu toga dana.“

Ali kako se moliti? Savjet Martina Luthera je da ne dopustimo da naše misli slobodno lutaju, nego da radije čitamo biblijske retke da oni usmjere našu pozornost na Boga, npr. Isusovu molitvu *Očenaš* (Mt 6,9-13) ili Deset zapovijedi (Izl 20,2-17). Luther kaže da on zatim odvaja vrijeme kako bi temeljito razmislio o pojedinim biblijskim redcima (npr. o pojedinačnim molbama u *Očenašu* ili o svakoj od Deset zapovijedi), pažljivo razmatrajući riječi da bi shvatio njihov smisao. I tada, opisujući svoje vlastito iskustvo, on kaže da ne bismo trebali najprije početi govoriti, nego radije samo slušati. „Tada Duh Sveti počinje propovijedati.“ On tada uvijek postavlja četiri pitanja:

1. **Što nam taj biblijski redak govori o Bogu?** Ovim pitanjem Luther traži teološko objašnjenje, traži temeljna načela važna za našu vjeru, traži što nam to redak govori o prirodi Boga i Njegovoj volji. Čemu me Bog uči ovdje i sada?
2. Sljedeće pitanje koje si Luther postavlja glasi: **Na čemu mogu zahvaliti?** Koji mi dar Bog daje upravo sada? To i jest osnovni smisao samog biblijskog retka. Reformator nastoji dosta vremena posvetiti

zahvalnosti zato što je Nebo otvoreno onima koji zahvaljuju.

3. Ono što slijedi odnosi se na samoispitivanje: **Zbog čega trebam zatražiti oprost?** Koliko puta sam zaboravio zahvaliti Bogu za taj dar? U molitvi bismo trebali biti otvoreni Božjoj želji da nas „popravi“. Stoga je važno da priznamo svoje mane i primimo oprost za svoju krivicu.
4. Kao posljednje od ovih četiriju temeljnih oblika molitve, Luther govori o našim zahtjevima. **Što bih mogao tražiti?** Ovo je vrijeme kada razgovaramo s Bogom o svemu što nam je na srcu. Na primjer, o svojim željama i očekivanjima, ili jednostavno molimo Boga da djeluje po svojoj volji.

Lutheru ova četiri pitanja služe kao dobro pomagalo za molitvu. Razgovor ide ovako: on sluša, a Bog odgovara. Na taj način sve što ga uznemirava ili potresa biva izneseno u molitvi. Molitva iznesena na ovaj način nije jednosmjerna, nego stvarni dijalog, razgovor s Bogom. Oni koji se mole iščekuju odgovor. To je prava vjera na djelu.

Martin Luther naglašava da je Bog osobno rekao kako je molitva sama srž vjere. Sâm Bog nam je zapovjedio da se molimo. I više od toga; On je obećao da će odgovoriti na naše molitve. On nam je čak dao molitvu *Očenaš*, primjer kako se moliti, kroz svoga Sina Isusa Krista. Oni koji se pozivaju na ta obećanja neće se razočarati.

Ustvari, molitva je slična komunikaciji između dviju osoba koje se međusobno jako cijene. Vi se tada ne zadržavate samo na „brbljanju“. Vi odvajate vrijeme za slušanje.

I što se međusobno više upoznajete, razgovor će biti intenzivniji. Luther je molitvi davao prednost i što je zaposleniji bio, više se molio i više je želio biti u dodiru s Bogom kojega je htio uključiti u sve što radi. Luther je o molitvi često govorio. Evo nekoliko citata koji se pripisuju njemu: „Danas imam toliko puno posla i zato se moram puno moliti.“ „Moram toliko toga učiniti da ću provesti prva tri sata u molitvi da bih bio u stanju sve završiti.“ „Kršćaninov je posao – molitva.“

Kako se možemo moliti

Zamisli da si dio predivne obitelji i svi živite zajedno. Obitelj činiš ti i tvoji roditelji, tvoj brat i sestra, tvoja supruga/suprug ako si oženjen/udana, tvoji bratići i sestričnice, tvoja djeca, možda i djedovi i bake, i svi živite u istoj kući. Ali vi nikada ne razgovarate međusobno. Nitko od vas nema ništa što bi rekao drugima. Svi samo hodate okolo zureći u svoje pametne telefone. Kuhinja je jedino mjesto gdje se možda dogodi da se nekome nakratko obratite. Ali inače svatko od vas ide svojim putem. Bi li to doista bila predivna obitelj? Zasigurno ne.

Danas znamo da je za sreću i uspjeh, u braku ili obitelji, u crkvi, obrazovanju ili na poslu, učinkovita komunikacija apsolutno neophodna. Mnogi su diplomirali i studirali, polazili seminare i usavršavali se u tom području. Doista, što bolje komuniciramo s drugima, bolje upoznajemo jedni druge. Dvjema zaljubljenim osobama nikada ne ponestane tema za razgovor udvoje. Tako jedno drugo bolje upoznaju. Jednako je i u našem odnosu s Isusom. Kako nam On

može govoriti ako Ga mi ne slušamo? I kako možemo očekivati da ćemo Ga upoznati ako s Njim ne razgovaramo? Naposljetku, ne možeš reći da poznaješ popularnog atletičara samo zato što si ga vidio na TV-u. Poznavati nekoga znači više od toga. To znači da s njim komuniciraš osobno, što uključuje razgovor i uzajamno razumijevanje. Kako se ta komunikacija točno zbiva, preko društvenih mreža ili u četiri oka, nije najvažnije.

Ako zavirimo u Bibliju, brzo ćemo otkriti koliko je puno molitva značila za ljude u Bibliji; kako je za njih bilo „normalno“ da s Bogom u molitvi podijele svoje radosti i težnje, svoje terete, brige, pa i ljutnju. Knjiga psalama sadrži mnogo osobnih molitava, koje su napisali David i brojni drugi autori, ali koje su vrijedne vremena da se o njima razmišlja. Za njih, kao i za reformatora Luthera, molitva je bila poput vrata koja su im omogućavala da provedu cijeli život u Kristovoj prisutnosti – poput predivnog duhovnog braka.

Naše vjerovanje

Strašan je previd početi dan bez razgovora sa Stvoriteljem, tražeći snagu od Boga za dan koji je počeo. Ellen White piše: „Ako je Spasitelj, Božji Sin, osjećao potrebu za molitvom, koliko više bi slabi, grešni smrtnici morali biti svjesni potrebe za stalnom, usrdnom molitvom.“ (*Put Kristu*, str. 94) Molitva je jedan od načina na koji pokazujemo tko je središte našega života. Kroz molitvu mi priznajemo Božju moć i upućujemo molbe samo u Isusovo ime. O, kakvog li imena! Kakvog li prijatelja imamo u Isusu! „On je prije svega i sve stoji u njemu.“ (Kol 1,17) Isus je središte

života. Isus je evanđelje. Kroz njega je sve nastalo. Iz tih razloga je Isus spreman da mu se priđe u molitvi.

„Bog vječni Sin utjelovio se u Isusu Kristu. Kroz Njega je sve stvoreno, otkriven je Božji karakter, postignuto je spasenje čovječanstva i On će suditi svijetu. Vječni pravi Bog postao je i pravi čovjek, Isus Krist. Začet je po Svetom Duhu i rođen od blažene djevice Marije. Živio je i pretrpio kušnje kao ljudsko biće, ali je primjerom savršeno pokazao Božju pravednost i ljubav. Svojim čudesima pokazao je Božju moć i posvjedočio da je obećani Mesija. Stradao je i dragovoljno umro na križu za naše grijeha i umjesto nas, uskrsnuo je iz mrtvih i uznio se da bi u nebeskom Svetištu služio za nas. On će ponovno doći u slavi da napokon oslobodi svoj narod i obnovi Zemlju.“ (Iv 1,1-3,14; Kol 1,15-19; Iv 10,30; 14,9; 9,13; Rim 6,23; 2 Kor 5,17-19; 3,18; Iv 5,22; Lk 1,35; Fil 2,5-11; Heb 2,9-18; 1 Kor 15,3.4; Heb 8,1.2; Iv 14,1-3; Iza 53,4-6; Dan 9,25-27)⁷

Poziv

Često zanemarujemo vrijeme za molitvu, ili ga odgađamo, ili se uopće ne molimo. Živimo u opasnim vremenima.

---

⁷ General Conference of Seventh-day Adventists, „Seventh-day Adventist Church 28 Fundamental Beliefs“ (skraćena verzija) (Silver Spring, MD: General Conference of Seventh-day Adventists, 2013.) Preuzeto s <https://www.adventist.org/fileadmin/adventist.org/files/articles/official-statements/28Beliefs-Web.pdf>. Na hrvatskom preuzeto s <http://adventisti.hr/vjerovanja/>.

Možemo biti sigurni jedino ako smo u stalnoj vezi s Bogom. Vrijeme je da iskoristimo molitvene sastanke, predavanja i konferencije o molitvi koje nam se nude. To najprije započinje s tobom, zatim s tvojom obitelji te naposljetku s Crkvom! Mora negdje započeti! Hoćemo li se posvetiti tom cilju već danas?

Pitanja za razmišljanje

1. Kao adventisti sedmoga dana, kako uravnotežujemo zakon i vjeru?
2. Luther je zauvijek promijenio kršćanstvo kada je započeo protestantsku reformaciju u Europi. Razmisli o tome kako bi mogao započeti reformu u svojoj crkvi ili društvenoj zajednici.
3. Je li u redu moliti se iz molitvenika ili se trebamo uvijek moliti spontano, „iz srca“?
4. Bi li molitva trebala promijeniti nas, naše stajalište i sl., ili joj je svrha promijeniti svijet i okolnosti?

Božje obećanje tebi

Ako se „ponizi moj narod na koji je prizvano ime moje i pomoli se i potraži lice moje i okani se zlih putova, ja ću ga tada uslišati s neba i oprostiti mu grijeh i izliječit ću mu zemlju.“ Bog zatim dalje dodaje: „Moje će oči biti otvorene i moje uši pažljive na molitvu s ovoga mjesta.“ (2 Ljet 7,14.15) Gospodin ustvari kaže: „Želim te izliječiti i oprostiti ti, ali čekam da se poniziš i moliš.“

Crkva kao svećenstvo svih vjernika

Svi smo sjedinjeni u jedno tijelo i sve nas ljubi Bog!

Tko sam ja? Moje ime i OIB nalaze se na mojoj osobnoj iskaznici. Naravno, na njoj je i moja slika. Ime su mi dali roditelji, OIB mi je odredila država. Za internetsku kupnju ili za društvene mreže mogu odlučiti koje korisničko ime želim imati. Mogu ga potpuno slobodno izabrati i također se logirati na svoj račun s lozinkom koju sam ja sâm izabrao. Kada na Internetu igram igre, stvaram si potpuno novi karakter i identitet. Tada sam ono što želim biti, uspješan i jak, privlačan i zanimljiv. Ali tko sam stvarni ja? Jesam li ja ono što bih volio biti, netko o kome sanjarim gledajući čeznutljivo druge za koje mi se čini da imaju sve ono o čemu ja sanjam? Ili sam osoba od koje uvijek iznova želim pobjeći, osoba od koje postajem čak ogorčen zato što nisam uopće u stanju odmah prepoznati sebe u onome što mislim ili činim? Što god da činimo, ovo pitanje će nas stalno pratiti, dokle god živimo.

Povijesna pozadina i tumačenje slike

Luther je sâm sebi često postavljao ova pitanja: „Jesam li ja samo beznačajni redovnik iz neuke Njemačke kao što su pape u Rimu govorili o meni? Jesam li ja kolovođa seljačke rulje koja je položila sve svoje nade u mene u svojoj pobuni protiv vladavine surovog kmetstva? Jesam li ja

narodni heroj kojeg su mase prihvatile zato što sam tražio od Rimokatoličke crkve da sprovede reforme koje je većina njemačkih kneževa također zahtijevala?“

U ono doba društvo je bilo strogo podijeljeno na tri klase, što je bilo očigledno svugdje u javnom životu. Na dnu ljestvice su bili oni koji su imali malo ili ništa, obično poljoprivrednici, seljaci i zanatlije. Iznad njih su se nalazili svećenici kao religijski vladari, te najzad plemići kao svjetovni vladari. Ove su razlike isto tako bile vidljive u svakoj crkvi. Plemstvo je imalo posebna mjesta u kraljevskoj loži nazvanoj *Schwalbennester* (*lastavičje gnijezdo*). Kler je svoje mjesto imao u prednjem ograđenom dijelu crkve nazvanom kor, s posebno izrezbarenim sjedalima nazvanima korske klupe. Svi ostali trebali su ostati stajati pod svodom ili u glavnoj dvorani. Bilo je to strogo podijeljeno društvo. Zbog toga je Lutheru bilo vrlo rijetko dopušteno da posjeti svog zaštitnika, kneza Friedricha Mudrog, iako su živjeli tek oko jedan kilometar jedan od drugoga. Cijelo društvo, uključujući i Crkvu, patilo je zbog tih podjela. Klasne razlike su određivale što vam je dopušteno nositi i što možete jesti. Sve je to kod mnogih ljudi onoga vremena stvorilo takvu sliku o Bogu zato što su Crkva i svećenstvo to proglašavali Bogom danim ustrojstvom koje nitko nema pravo mijenjati. To je tada bila vaša sudbina.

Godine 1520. Luther objavljuje svoju poznatu studiju *O kršćaninovoj slobodi*. Tu je izložio novo ustrojstvo i kršćanski model društva. Izjavio je: „Kršćanin je najslobodniji gospodar svega i nije podložan ničemu; kršćanin je najpo-

slušniji sluga svima i podložan svakomu.“⁸ Na prvi pogled ova se izjava čini kontradiktornom i zbunjujućom. Ustvari, takva dijalektička tvrdnja bila je poziv na dijalog, smišljena da izazove javnu diskusiju, i tek poznavanjem tadašnjih okolnosti možemo bolje razumjeti zašto je Luther izabrao tu vrstu izjave kao uvod u jedno od glavnih stajališta reformacije za široki krug obrazovanih ljudi. Prva se izjava odnosi na život kršćanina kojeg je Bog oslobodio da bi živio novim životom. Druga se tiče njegova života u odnosu na druge koji su mu bližnji. Kršćanin kojega je prihvatio Bog i koji je na taj način oslobođen, koji više nije zarobljen beznađem, a na kraju i neuspjehom, koji se bori da definira i potvrdi samoga sebe, najzad može vidjeti i razumjeti tjeskobu i potrebe drugih. Zbog toga se on više ne mora brinuti o pronalaženju smisla i svrhe svojega života. Takav je kršćanin tada slobodan da služi i pomogne drugima svojom oslobođenom kreativnošću te prenosi ljubav koju je on sâm primio od Boga. Tako bi to trebalo izgledati u Crkvi.

Upravo je takvo razumijevanje Božje ljubavi i koncepta Crkve u skladu s Lutherovim idealom koji je Lukas Cranach oslikao na poznatom oltaru reformacije. Na njemu je Cranach naslikao okrugli stol kao kontrast dugim stolovima na kojima su se jeli obroci u to vrijeme. Najvažnija osoba sjedila je na čelu stola, a najmanje važne osobe, najsiromašnije, bile su smještene na najmanje cijenjenom mjestu, na samom začelju stola. Kod okruglog stola nema čela ni začelja. Svatko je ravnopravan. Čak i Juda, koji je već bio

---

⁸ Henry Wace i C. A. Buchheim, „*First Principles of the Reformation*“, London: John Murray, 1883. Preuzeto s <http://sourcebooks.fordham.edu/mod/luther-freedomchristian.asp>.

na korak do napuštanja prijateljskog druženja, još uvijek sjedi do Isusa. Do Isusa s druge strane vidimo apostola Ivana, a na desnoj strani slike Luthera osobno. Nije više naslikan kao redovnik, a ni kao sveučilišni profesor, nego kao „Junker Jörg“ („vlastelin Jörg“). Tako je izgledao dok je živio pod lažnim imenom u tvrđavi Wartburg. Luther sjedi kao običan građanin s Isusom pri večeri za stolom. A Lukas Cranach mlađi mu dodaje kalež s obrednim vinom. Cranach je naslikan kako nosi odjeću plemića da bi time pokazao da u Božjim očima nema razlike u društvenoj hijerarhiji. U Isusovu prisustvu nema prvog ni posljednjeg, nema aristokracije ni običnih građana, već su svi jednostavno djeca Božja. Usput, drugi ljudi za stolom nisu samo slučajno naslikana anonimna lica. Sve su to bili poznati građani u gradu. Na primjer, među njima je slavni tiskar Melchior Lotter, koji je tiskao mnoge Lutherove spise. U Isusovu prisustvu, Crkva i društvo su udruženi.

Kako je Martin Luther razumio svećenstvo svih vjernika

Luther je gledao Crkvu kao mjesto gdje su svi ljudi jednako voljeni i prihvaćeni pred Bogom, bez obzira na socijalni status. Nije potrebno biti iz utjecajne obitelji, nije važan ni odgoj, a ni prihodi ne čine neku razliku; sve što se računa jest da jednostavno dođemo Isusu. Najbolje mjesto za to je kada se crkva okupi na bogoslužju, baš kao što su učenici naslikani na Posljednjoj večeri došli da bi bili s Isusom. To je temelj kršćanske crkve; ona je poput elektrane koja nas čini jakima i poput motora koji nas pokreće.

Pri posvećenju prve protestantske crkve u dvorcu Hartenfels u Torgauu (Torgauer Schlosskirche), Martin Luther je opisao „bogoslužje“ kao događaj kada u isto vrijeme mi služimo Bogu i Bog služi nama ljudima. Na primjer, u svojoj propovijedi on opisuje crkvu posvećenu Isusu Kristu s jedinim ciljem - da bude na mjestu gdje će Gospodin govoriti kroz Sveto pismo onima koji su se skupili, dok će oni progovarati Njemu u svojim molitvama i pjesmama hvale.

Pri bogoslužju, različiti ljudi se okupljaju zajedno; od onih sa slabim obrazovanjem do onih koji nose velike odgovornosti na poslu i u društvu. Tu ima onih koji ovdje žive oduvijek, a ima i imigranata iz drugih zemalja – to je Crkva. A u bogoslužju Bog ne radi razliku i govori svakome od nas bez diskriminacije. Svi Ga možemo razumjeti i svi uzvraćamo zajedno, jednoglasno, pjevajući i moleći se. Čini se kao da se svijet okrenuo naopako. Ali bez obzira na ono što nas inače razdvaja, bilo po dobi, spolu, narodnosti, imovini, obrazovanju i sl., u crkvi smo svi sjedinjeni u jedno, zato što nas On ljubi i što je stvorio svakoga od nas. Ovo je nova vrsta slobode; dar slobode koji dolazi po evanđelju.

Ova sloboda je nešto što je Luther iskusio. On je ustvari rođen kao „Martin Luder“. Ali na njemačkom njegovo prezime nije baš lijepa riječ. Naprotiv, ona označava nekoga čiji je ugled vrlo upitan. Zbog toga je, u skladu s običajima onoga vremena, Luther sâm sebi dao novo ime. Oko 1512. godine počeo je nazivati samoga sebe „Eleutherios“. Riječ je izvorno na novozavjetnom grčkom, a prevodi se kao „onaj koji je slobodan“. Kasnije upotrebljava samo skraćeni oblik nazivajući se „Luther“. Tako je njegovo novo ime upućivalo na njegov novi život u Kristu. Bio je oslobođen; iskusio je

evanđelje u svom životu i težio je za prijateljstvom s drugima koji su doživjeli isto iskustvo.

Kako možemo biti ujedinjeni

Jeste li ikada sreli nekoga za koga ste odmah znali da je kršćanin, vaš brat i vjernik? Da, to je zato što je pravo kršćansko jedinstvo zasnovano na principu novoga života u Kristu. Ono je utemeljeno na nevidljivom duhovnom tijelu Kristovu sačinjenom od vjernika; ne vjeroispovijesti, nego svih vjernika širom svijeta.

„Što je od tijela rođeno, tijelo je; i što je od Duha rođeno, duh je. Ne čudi se što ti rekoh: ‘Trebalo da se rodite nanovo, odozgor.’“ (Iv 3,6.7)

U gornjem tekstu vidimo Isusa kako govori Nikodemu da treba biti ponovno rođen. Sveti Duh je izvršitelj novorođenja. Bez Svetoga Duha mi ne možemo pripadati Kristu (vidi Rim 8,9). To je Božji poziv koji nas sjedinjuje u jedno tijelo kroz jednoga Duha.

Crkva je mjesto gdje na poseban način osjećamo da je Isus upravo ovdje s nama. Siguran sam da ste i vi iskusili kako vam je srce bilo duboko dirnuto pjesmom, propovijedi, diskusijom u subotnjoj školi ili jednostavno druženjem s drugim vjernicima. U tim trenucima osjeća se kao da je Isus upravo tu s nama. Upravo je zbog toga Isus utemeljio svoju crkvu. Njegovi učenici su to isto iskusili.

Ali sada bi mogao reći: „O tome ja sanjam, ali ono što sam iskusio u crkvi je sasvim drugačije. Tu ima sukoba i borbi za utjecajem moći i pozicijama. Imam osjećaj da me

drugi ne čuju i ne shvaćaju moja pitanja ozbiljno. Ja toliko želim iskusiti zajedništvo s Isusom, ali u crkvi osjećam premalo Njegove ljubavi.“ Na nesreću, to je ponekad doista istina. I tada je to kao kada vozite automobil pod ručnom kočnicom. Ako to već niste iskusili, pokušajte! Ako ručna kočnica nije otpuštena, teško da ćete bilo kamo stići. Imate osjećaj da vas nešto vuče nazad. I onda se u jednom trenutku iz kotača počinje dimiti i osjećate da nešto smrdi. I što mislite, što smrdi? Kotači se ne mogu slobodno okretati, a kao rezultat toga automobil koji savršeno funkcionira postaje praktički veliki uteg.

Dakle, gdje je rješenje? Moramo naučiti prvu lekciju kojoj nas evanđelje uči! Svi smo sjedinjeni u ljubavi Božjoj milošću koju On besplatno daje svima koji vjeruju. Jedinstvo među vjernicima je važno pitanje u Bibliji. To je za Isusa bilo toliko važno da se upravo prije svog odlaska na križ za to molio.

„To Isus doreče, a onda podiže oči k nebu i progovori: ‘Oče, došao je čas: proslavi Sina svoga da Sin proslavi tebe i da vlašću koju si mu dao nad svakim tijelom dade život vječni svima koje si mu dao. A ovo je život vječni: da upoznaju tebe, jedinoga istinskog Boga, i koga si poslao – Isusa Krista. (...) Ne molim samo za ove, nego i za one koji će na njihovu riječ vjerovati u mene: da svi budu jedno kao što ti, Oče, u meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu da svijet uzvjeruje da si me ti poslao.’“ (Iv 17,1-3.20.21)

Pavao nas podsjeća da je Gospodin taj koji priprema naša srca da odgovore na poziv evanđelja spasonosnom vjerom. Pogledajmo dva biblijska teksta:

„(...) koji nas je spasio i pozvao pozivom svetim – ne po našim djelima, nego po svojem naumu i milosti koja nam je dana u Kristu Isusu prije vremena vjekovjećnih.“ (2 Tim 1,9)

„Slušala je tako i neka bogobojazna žena imenom Lidija, prodavačica grimiza iz grada Tijatire. Gospodin joj otvori srce, te ona prihvati što je Pavao govorio.“ (Dj 16,14)

Da bismo podržavali jedinstvo u vjeri, moramo razumjeti njegovu važnost. Da bismo ga očuvali, moramo njegovati njegove kvalitete. Moramo uložiti trud da ga zaštitimo i očuvamo, jer je to za Krista bilo toliko važno da je on umro da bismo ga mogli imati! Svi pravi vjernici primaju spasenje koje Krist nudi jedino milošću, samo vjerom. Nema ničega što bismo trebali činiti osim da prihvatimo besplatni dar koji nam se nudi – ljubav. Ako znamo da smo voljeni, tada također možemo ljubiti sami sebe i slobodni smo u rastu i razvoju kao osoba koja to stvarno jesmo. Ako znamo da smo voljeni, slobodni smo da bezuvjetno volimo druge upravo kao što i Bog njih bezuvjetno ljubi. U svom svakodnevnom hodu vjerom rastemo i sazrijevamo kao kršćani i u svojoj ljubavi prema bližnjemu te stoga stječemo iskustvo jedinstva u vjeri. Pavao o tome govori u Efežanima 4,13 (istaknuo autor): *„(...) dok svi ne prispijemo do jedinstva vjere i spoznaje Sina Božjega, do čovjeka savršena, do mjere uzrasta punine Kristove.“* Kako mi rastemo u vjeri, tako jedinstvo biva sve jače. To jedinstvo dostići ćemo u cijelosti kada budemo ugledali Isusa, nadu našega spasenja.

Zbog toga kao kršćani pjevamo pjesmu „U divnoj nadi“:

*U divnoj nadi srca plamte nam,
Da poslije noći sviće dan!
Tu nadu jača riječ Gospodnja sad,
Nadu da ide Gospod naš!*

*U toj nadi radosni, pjevajmo, nek' čuju svi,
Vječne slave tu je čas, aleluja, ide Spas!
U divnoj nadi srca plamte nam,
Blizu je slavni Kristov dan!*

*U vjeri naprijed, blizu naš je Spas,
I susret sreće čeka nas!
Sad gore glavu, vjerni brate moj,
Sa slavom ide Gospod tvoj!*

*U toj vjeri radosni, pjevajmo, nek' čuju svi,
Vječne slave tu je čas, aleluja, ide Spas!
U vjeri naprijed, blizu naš je Spas,
I susret sreće čeka nas!*

Naše vjerovanje

Crkva okuplja različite ljude iz različitih sredina. Kada se vjernici usmjere na Isusa, jedinstvo, bratstvo i sestrinstvo se osjeća. Ellen White objašnjava: „(...) tajna pravog

jedinstva u Crkvi i u obitelji ne postiže se ni diplomacijom ni gospodarenjem ni ulaganjem nadčovječkih napora za uklanjanje teškoća – iako i to treba često učiniti – već zajednicom s Kristom. Što se više približavamo Kristu, bit ćemo bliži jedan drugome. Bog se proslavlja kada se njegov narod sjedini u zajedničkom radu.“ (*Temelji sretnog doma*, str. 178) U Božjoj kući svi su jednaki. Svi smo mi djeca istoga Boga. Mrziti i prezirati drugoga znači mrziti i prezirati sliku Božju u drugoj osobi. Zbog toga su ljubav i mir, sloga i pristojnost, red i sklad visoko tražene vrijednosti i ideali u misiji kojom trebamo osigurati jedinstvo – a to je naša najuzvišenija dužnost. Uživanje u zajedništvu treba ići dalje od puke prisutnosti. Samo potpuno uključenje vjernika u život i misiju Crkve pomoći će zajedništvu Crkve.

„Crkva je zajednica vjernika koji prihvaćaju istinu da je Isus Krist Spasitelj i Gospodin. Poput Božjeg naroda u starozavjetna vremena, i Crkva je pozvana iz svijeta. Vjernici se sjedinjuju na bogoslužju, u zajedništvu, u proučavanju iz Božje Riječi, u Večeri Gospodnjoj, u služenju svim ljudima i objavljivanju evanđelja cijelom svijetu. Autoritet Crkve proistječe iz Krista koji je utjelovljena Riječ, i iz Pisma koje je napisana Riječ. Crkva je Božja obitelj; njezini vjernici, koje je Bog usvojio kao svoju djecu, žive na temelju novoga zavjeta. Crkva je Kristovo tijelo, zajednica vjernika čija je glava sâm Krist. Crkva je nevjesta za koju je Isus umro da bi je mogao očistiti i posvetiti. Prigodom svoga povratka u slavi On će izvesti pred sebe vjerne svih vjekova otkupljene Njegovom krvlju, ‘bez ljage i bore’, slavnu Crkvu, ‘svetu i bez

mane'.“ (Post 12,1-3; Izl 19,3-7; Dj 7,38-42; Ef 4,11-15; 3,8-11; Mt 28,19-20; 16,13-20; 18,18; Ef 2,19-22; 1,22.23; 5,23-27; 1 Kor 1,2; Kol 1,17.18; 1 Pt 2,9)⁹

Pitanja za razmišljanje

1. Što znači jedinstvo?
2. Zašto je jedinstvo važno u školi, zašto na radnom mjestu, u društvenoj zajednici, u društvenim skupinama?
3. Gledajući na svu našu različitost, kako možemo održati jedinstvo u Crkvi?
4. Mogu li jedinstvo i zdrav nauk supostojati? Kako možemo očuvati zdrav nauk dok se sjedinjujemo s drugima koji nisu naše vjeroispovijesti?
5. Kako gledaš na ostvarivanje jedinstva u svom domu, braku, obitelji, školi, crkvi, zajednici itd.?
6. Istraži sâm i moli Boga da ti otkrije što ti je potrebno da bi pridonio ostvarivanju jedinstva u svim okolnostima.

---

9 General Conference of Seventh-day Adventists, „Seventh-day Adventist Church 28 Fundamental Beliefs“ (skraćena verzija) (Silver Spring, MD: General Conference of Seventh-day Adventists, 2013.) Preuzeto s <https://www.adventist.org/fileadmin/adventist.org/files/articles/official-statements/28Beliefs-Web.pdf>. Na hrvatskom preuzeto s <http://adventisti.hr/vjerovanja/>.

Božje obećanje tebi

Isus se molio za tebe da budeš jedno s Njim kao što je On jedno s Ocem. Pročitaj Ivan 17,20-26:

„Ne molim samo za ove nego i za one koji će na njihovu riječ vjerovati u mene: da svi budu jedno kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu da svijet uzvjeruje da si me ti poslao. I slavu koju si ti dao meni ja dadoh njima: da budu jedno kao što smo mi jedno – ja u njima i ti u meni, da tako budu savršeno jedno da svijet upozna da si me ti poslao i ljubio njih kao što si mene ljubio.

Oče, hoću da i oni koje si mi dao budu gdje sam ja, da i oni budu sa mnom: da gledaju moju slavu, slavu koju si mi dao jer si me ljubio prije postanka svijeta. Oče pravedni, svijet te nije upoznao, ja te upoznah; a i ovi upознаše da si me ti poslao. I njima sam očitovao tvoje ime, i još ću očitovati, da ljubav kojom si ti mene ljubio bude u njima – i ja u njima.“

Večera Gospodnja stvara zajedništvo i obnovu

Blizu Isusa

Možeš li se prisjetiti nekog nedavnog trenutka kada si se osjećao potpuno sâm i napušten? Možda se jedan od tvojih snova upravo srušio. Pao si na ispitu i upropastio sve iako ti se test činio tako laganim. *Siguran sam da ću ga nekako riješiti*, mislio si, *a sada to!* A možda ti je uz sve to i tvoja najbolja prijateljica okrenula leđa. Ona jedina u koju si, od svih ljudi, oduvijek imao tako veliko povjerenje raspričala je drugima preko društvenih mreža svašta o tebi; ne samo da je pisala svakome kako si pao na testu nego im je rekla još i kako si ti oduvijek bio potpuni promašaj. Vrhunski primjer *cyberbullinga*, a ti ne možeš učiniti baš ništa. I sada svatko zna kako si potpuni nesposobnjaković. Možeš li se prisjetiti tadašnjeg užasnog osjećaja? Ili možda imaš osjećaj da si tada, oklevetan pred drugima, bio etiketiran i odbačen? Osjećaj da ne vrijediš ništa doista boli. Odjednom shvatiš koliko si usamljen. Sve što ti je preostalo jest da žudiš za time da budeš voljen i prihvaćen.

Povijesna pozadina i tumačenje slike

Ovaj osjećaj odbačenosti Luther je iskusio kao redovnik. Osjećao se kao da Bog s njim igra neku surovu igru. Možda je sâm sebi govorio: *Kako taj Bog može sebe nazi-*

vati Bogom ljubavi? Cijena te ljubavi koju On traži tako je velika da je nitko ne može platiti. Nisam u stanju držati Božje zapovijedi. Pokušavam, ali padnem, opet i opet, i osuđen sam da ostanem u grijehu. Prestrašen sam.

U srednjovjekovnoj Crkvi mnogi su bili u strahu od Boga, u strahu od smrti, u strahu da ih je Bog napustio. A Crkva je iskorištavala te strahove da bi punila svoje riznice. Tako su za otpust od grijeha smišljene indulgencije (oproštajnice) koje je trebalo platiti. Smatralo se da postoji riznica dobrih djela i zasluga naročito pobožnih ljudi, svetaca, kojom je upravljala Crkva, a iz koje su se mogle pribaviti zasluge. Tako je narod iz straha bio spreman za oprost platiti dosta novca. Većina od 95 teza koje je 31. listopada 1517. dr. Martin Luther pribio na vrata stolne crkve u Wittenbergu odnose se na osuđivanje prakse prikupljanja oprostajnica za grijeh.

Što je to Luther ponudio umjesto oprostajnica? To je novo razumijevanje Večere Gospodnje koja uklanja potrebu za oprostajnicom bilo koje vrste – to je Večera Gospodnja prema biblijskom primjeru. Tijekom stoljeća Večera Gospodnja postala je Crkvi instrument moći. Običnim vjernicima, laicima, nije bilo dopušteno da primaju vino pri Večeri Gospodnjoj. Razlog je bio taj da postoji opasnost da laici proliju nešto od dragocjene krvi Isusove! Kao da se to nije moglo dogoditi i svećeniku. Ali vjerništvo nije bilo vrijedno tog rizika. Osim toga, već je postojala ograda koja je razdvajala vjernike od svećenstva koje je slavilo Večeru Gospodnju u dijelu crkve nazvanom *kor*. Ali vidimo da je u samom središtu slike naslikano nešto sasvim suprotno: Isus je obučen sasvim jednostavno, poput

učenika, bez skupih obrednih haljina kakve je nosio kler. Pashalno janje je nasred stola. Naslikan je upravo trenutak opisan u Ivanu 13,21 kada Isus kaže: „Jedan će me od vas izdati!“ A učenici tada pitaju: „Gospodine, tko je taj?“ Tada je Isus rekao da je to onaj kojemu će dati komad kruha. Tada ga je dao Judi, ali su drugi učenici i dalje ostali nesigurni. Usred njihove nesigurnosti vidimo mladića koji stoji izvan tog kruga pružajući čašu vina (to je Lukas Cranach ml.) Martinu Lutheru. Time slikar oslikava nešto iz najdubljeg emocionalnog iskustva reformacije. Ponižavanje vjernika laika pri Večeri Gospodnjoj treba prestati. Većina njih ionako nije razumjela što se pri Večeri Gospodnjoj zbiva. Sve je izgovarano na latinskom. Zbog toga što ih nitko nije razumio, latinske riječi kojima se posvećivao obredni kruh „Hoc est corpus meum“ („Ovo je tijelo moje“) na mnogim su jezicima shvaćene kao „hokus-pokus“, izraz koji asocira na nešto nerazumljivo, tajnovito, pa čak i besmisleno.

Reformatori su učinili kraj toj zbrci. Sto godina ranije češki reformator Jan Hus već je počeo sprovoditi slavljenje Večere Gospodnje u „oba dijela“, što znači da su služili oboje, kruh i vino, držeći se biblijskog primjera. Sada je tome pridodano slavljenje svete službe na njemačkom, jeziku puka, tako da su svi mogli razumjeti. Tako vjerništvo više nije bilo samo promatrač, nego je u proslavljanju Večere Gospodnje postalo aktivnim sudionikom. Danas ne možemo ni zamisliti što je to tada značilo za obične vjernike. Dolazili su u crkvu i bili su potpuno uključeni u službu, sjedeći za stolom s Isusom pri Večeri Gospodnjoj, kako je to naslikano na slici oltara reformacije. Ima li čega ljepšega od toga?

Tako za Luthera Večera Gospodnja nije samo uspomena, sjećanje, nego događaj koji se zbiva ovdje i sada. Koliko je duboko strahopoštovanje imao slikar vidi se u činjenici da Večera Gospodnja nije oslikana kao scena koja bi podsjećala na staru Palestinu. Ako pogledamo kroz prozor u pozadini, zapaziti ćemo tipični saksonski pejzaž u Njemačkoj, s dvorcem, visoravni i jednim hrastom. Na taj način svakom promatraču postaje jasno da se Večera Gospodnja odnosi na svakoga od nas osobno. *Jesam li toliko blizu Isusa?*

Kako je Martin Luther razumio Večeru Gospodnju

Luther je imao velik san. Bio je toliko oduševljen radosnom viješću evanđelja da je smatrao da se i svi drugi trebaju jednako tako osjećati kada proučavaju Riječ Božju. Nadao se da će moći biti od pomoći drugima svjedočeći o svojem iskustvu opravdanja samo vjerom, kao što ga je on doživio u svojoj maloj sobici u Crnom samostanu u Wittenbergu. Ustvari, on se čak nadao da će Židovi najzad prepoznati Krista kao Mesiju.

Ali ono što je ustvari doživio bilo je, na nesreću, sasvim suprotno. Nakon što je osnovano prvih nekoliko protestantskih crkava, političari u Carstvu počeli su određivati smjer događaja. Car i papa namjeravali su pokazati tom mladom heretiku gdje je njegovo mjesto. Ali knez Friedrich Mudri uzeo ga je pod svoju zaštitu. Zbog toga što je knez bio jedan od triju najvažnijih narodnih predstavnika u Svetom Rimskom Carstvu u Njemačkoj, Crkva u Rimu i papa su na carskoj skupštini uvijek morali uvažavati mišljenje kneza Friedricha. Ali političke napetosti su se i dalje nastavile.

U tom razdoblju, slavljenje Večere Gospodnje u oba vida (uzimanjem kruha i vina) postalo je jednim od najvažnijih simbola reformacijskog pokreta. Gdje god su plemstvo, obični građani i bivši svećenici blagovali Večeru Gospodnju zajedno, nastajale su nove crkve. To su bila mjesta gdje je pojedinac mogao doći u Isusovu prisutnost. Reformator Luther je težio da bude blizu Isusa pri Večeri Gospodnjoj i da tako potvrdi da je put reformacije kojim je krenuo doista ispravan.

Za Luthera je bilo posebno važno da u reformiranoj Crkvi ne bude toliko sakramenata kao što ih je bilo u staroj Katoličkoj crkvi. Podučavao je da za Crkvu trebaju biti obvezni samo oni simbolički rituali koje je Krist osobno naredio da ih činimo, i oni za koje Riječ Božja izričito kaže da ih je izrekao sâm Isus.

Kako možemo biti blizu Isusa?

Kao adventisti sedmoga dana, vjerujemo da je Večera Gospodnja spomen, a kruh i vino simboli lomljenoga tijela i prolivene Isusove krvi. Svi vjernici trebaju prisustvovati svetom obredu zato što se na taj način, kroz Svetoga Duha, „Krist sastaje sa svojim narodom i osnažuje ga svojom prisutnošću. U ovom obredu mogu služiti nedostojna srca i ruke, ali Krist je tu da služi svojoj djeci. Svi oni koji dolaze vjerom usredotočenom na Njega dobit će velik blagoslov. Svi koji zanemaruju ovo vrijeme božanske prednosti pretrpjet će gubitak. Za njih bi bile prikladne riječi: ‘Svi niste čisti.’“ (Ellen G. White, *Isusov život*, str. 656)

Pri Večeri Gospodnjoj doživljavamo iskustvo našega

Spasitelja Isusa Krista na jedan poseban način. Na svečani način čitamo riječi koje je Isus sâm izgovorio, a koje su zapisane u Luki 22,19: „Ovo činite meni na spomen.“ Ovo nije neki koncept ili učenje o kojemu možemo imati različita mišljenja. To je vrlo određena Isusova zapovijed i tada nam se kruh i vino razdjeljuje upravo onako kako nam je Isus rekao da činimo. Kada osjetimo kruh i vino u svojim ustima, mi primamo iskustvo Isusove blizine koje u drugim okolnostima rijetko možemo ostvariti. Gotovo da možemo reći da pri Večeri Gospodnjoj doživljavamo Isusa sa svih pet osjetila, odnosno s jednim dijelom nas samih.

„Vrijeme Večere Gospodnje treba biti događaj radosti, a ne tuge. Obred pranja nogu koji joj prethodi pruža nam mogućnost samoispitivanja, priznanja grijeha, pomirenja i praštanja. Prihvaćajući sigurnost očišćenja Spasiteljevom krvlju, vjernici su pripremljeni za pristupanje u posebno zajedništvo sa svojim Gospodinom. Oni pristupaju Njegovu stolu s radošću, stoje u spasiteljskom svjetlu, a ne u sjenci križa, spremni da proslave Kristovu otkupiteljsku pobjedu.“ (Seventh-day Adventists Believe, str. 229)

Smisao Večere Gospodnje

Večera Gospodnja zamjenjuje slavljenje Pashe iz starozavjetnog doba. Pasha nalazi svoje ispunjenje u Kristu, koji je kao pashalno janje dao svoj život. Prije svoje smrti Isus je osobno uspostavio tu zamjenu, veliki blagdan duhovnog Izraela pod novim savezom. Tako korijeni brojnih simbola Večere Gospodnje sežu unatrag do pashalnog obreda.

Naše vjerovanje

Nemojte nikada propustiti priliku da sudjelujete u obredu Večere Gospodnje. To je vrijeme kada se doživljava iskustvo Božje milosti. Mi smo spašeni milošću kroz vjeru. Zbog toga smo pozvani da to činimo u spomen na Isusa. Svako tko vjeruje u Isusa pozvan je da slobodno sudjeluje. U knjizi *Seventh-day Adventists Believe* na str. 231 čitamo:

„U svijetu prepunom razmirica i podjela, naše zajedničko sudjelovanje u ovim obredima pridonosi jedinstvu i stabilnosti Crkve pokazujući pravo zajedništvo s Isusom i bližnjima. Naglašavajući ovu zajednicu, Pavao kaže: ‘Čaša blagoslovna koju blagoslivljamo nije li zajedništvo krvi Kristove? Kruh koji lomimo nije li zajedništvo tijela Kristova?’“

„Budući da je jedan kruh, jedno smo tijelo mi mnogi; ta svi smo dionici jednoga kruha.“ (1 Kor 10,16.17)

„To je aluzija na činjenicu da je obredni kruh lomljen u puno manjih komada, koje jedu vjernici, a kako svi komadi dolaze iz istog većeg komada, tako su svi vjernici koji sudjeluju u obredu Gospodnje večere sjedinjeni s Njim, čije je lomljeno tijelo prikazano lomljenim kruhom. Zajedničkim sudjelovanjem u ovom obredu kršćani javno pokazuju da su jedno i da pripadaju jednoj velikoj obitelji čija je glava Krist.“ (SDA Bible Commentary, revidirano izdanje, sv. 6, str. 746)

Svi vjernici trebaju prisustvovati svetom obredu

zato što se na taj način, kroz Svetoga Duha, „Krist sastaje sa svojim narodom i osnažuje ga svojom prisutnošću. U ovom obredu mogu služiti nedostojna srca i ruke, ali Krist je tu da služi svojoj djeci. Svi oni koji dolaze vjerom usredotočenom na Njega dobit će velik blagoslov. Svi koji zanemaruju ovo vrijeme božanske prednosti pretrpjet će gubitak. Za njih bi bile prikladne riječi: ‘Svi niste čisti.’“ (Ellen G. White, Isusov život, str. 656)

Najjači i najdublji osjećaj zajedništva doživljavamo pri Gospodnjem stolu. Tu se srećemo na zajedničkom tlu, a ograde koje su nas razdvajale srušene su. Ovdje spoznajemo da u društvu ima mnogo toga što nas razdvaja, a u Kristu imamo sve potrebno što nas spaja. I dok je dijelio obredni kalež, Isus je uspostavio novi savez sa svojim učenicima. On je rekao: „Pijte iz nje svi! Ovo je krv moja, krv Saveza koja se za mnoge prolijeva na otpuštenje grijeha.“ (Mt 26,27.28; vidi Lk 22,20) Kao što je stari savez bio potvrđen krvlju životinjske žrtve (Izl 24,8), tako je novi savez potvrđen Kristovom krvlju. Ovim obredom vjernici obnavljaju svoj zavjet vjernosti svome Gospodinu iznova shvaćajući da su dio predivnog sporazuma kojim se, u Isusu, Bog vezao za čovječanstvo. S obzirom na to da su dio toga saveza, oni imaju razloga da slave. Tako je Gospodnja večera ujedno spomen i zahvaljivanje, čime se potvrđuje vječni savez milosti. Primljeni blagoslovi razmjerni su vjeri onih koji sudjeluju.

„Gospodnja večera je čin uzimanja udjela u simbolima Kristova tijela i krvi kao izraz vjere u Njega, našega Spasitelja i Gospodara. Svojom nazočnošću

u ovom zajedništvu Krist se zblizava sa svojim narodom i jača ga. Uzimanjem udjela u Gospodnjoj večeri mi s radošću objavljujemo 'smrt Gospodnju dok On ne dođe'. Priprema za Večeru Gospodnju uključuje preispitivanje, pokajanje i priznanje. Učitelj je naredio da služba pranja nogu treba označiti obnovljeno čišćenje, izraziti spremnost na uzajamno služenje u duhu Kristove poniznosti i sjediniti naša srca u ljubavi. Udio u ovom zajedništvu otvoren je za sve kršćane koji vjeruju.“ (1 Kor 10,16.17; 11,23-30; Mt 26,17-30; Otk 3,20; Iv 6,48-63; 13,1-17)

Poziv

Hajde da odlučimo da ćemo proslavljati Isusovu smrt tako što ćemo biti Njegovi pravi učenici. Mi imamo vječni život po cijenu Isusova života. Ja sam spreman donijeti tu odluku. A ti?

Pitanja za razmišljanje

1. Nalikuje li obred Večere Gospodnje u tvojoj crkvi službi koja nadahnjuje ili beživotnom ritualu?
2. Sada kada si pročitao ovaj tekst, što misliš o obredu pranja nogu?
3. Temeljeno na Pavlovim uputama u sljedećem tekstu, kakav bi trebao biti naš odnos prema Večeri Gospodnjoj?

„Stoga, tko god jede kruh ili pije čašu Gospodnju nedostojno, bit će krivac tijela i krvi Gospodnje. Neka se dakle svatko ispita pa tada od kruha jede i iz čaše pije. Jer tko jede i pije, sud sebi jede i pije ako ne razlikuje Tijela.“ (1 Kor 11,27-29)¹⁰

4. Gospodnja večera nam pomaže da podignemo pogled prema gore i prema samima sebi. Kako je s tobom? Kada razmisliš o svom životu u razdoblju koje se proteže od jedne Gospodnje večere do sljedeće, vidiš li rast ili postaješ obeshrabren?

---

¹⁰ General Conference of Seventh-day Adventists, „Seventh-day Adventist Church 28 Fundamental Beliefs“ (skraćena verzija) (Silver Spring, MD: General Conference of Seventh-day Adventists, 2013.) Preuzeto s <https://www.adventist.org/fileadmin/adventist.org/files/articles/official-statements/28Beliefs-Web.pdf>. Na hrvatskom preuzeto s <http://adventisti.hr/vjerovanja/>.

Priznanje mojeg grijeha i krivice (*sola fide*)

Potpuni oprost – konačno slobodan od svakog grijeha i krivice!

Veliko pitanje u umovima ljudi srednjega vijeka – kako se riješiti krivice – najvjerojatnije se do danas nije puno promijenilo. Možda o tome nećemo puno govoriti, ali mi opterećujemo zdravstveno osiguranje i liječnike svojim brigama. Mnoge bolesti imaju psihosomatske uzroke, što znači da se pravi uzroci nalaze u našem pogledu na život, a ne toliko u onome što bi moglo utjecati na naš zdraviji način života. Na primjer, kada se pojavi problem, mi kažemo: „Boli me želudac“ ili „Od toga ne mogu spavati“, i to na kraju može dovesti do raka želuca ili besanih noći pa nam se čini da ćemo pobijediti nesanicu jedino tabletama za spavanje. Stvari koje nas opterećuju vuku nas nadolje i oduzimaju nam svaku radost. Jedan od takvih uzroka je krivica koju ne možemo zaboraviti.

U srednjem vijeku krivnja je često bila objavljivana u javnosti; ljudi su bili javno ponižavani vezanjem u lance ili klade. Ako je krivica mogla biti dokazana, tada je kazna mogla biti izopćenje iz društva, od privremenog do doživotnog. „Sretnici“ su bili „kažnjeni“ hodočašćem u Svetu zemlju, u Palestinu. Ipak, u mnogim slučajevima, to je završavalo smrtnom kaznom. Drugi su opet doživotno kažnjavani žigosanjem, što je činila inkvizicija. Takvi nisu

smatrani pripadnicima društva i izbačeni su izvan gradskih vrata, gdje za njih nije bilo nikakve sigurnosti.

Povijesna pozadina i tumačenje slike

Kada je Luther došao pred državni sabor u Wormsu, već je bio bjegunac; papa ga je već izopćio javno objavljujući da je on heretik kojemu je oduzeto pravo na život. Nakon što je 18. travnja 1521. svjedočio na saboru u Wormsu, car ga je također osudio kao odmetnika i proglasom prognao. To znači da bi Luthera svatko tko bi ga sreo mogao predati vlastima ili ga čak ubiti na licu mjesta a da ne bude smatran krivim. Tako je Luther također pripadao izopćenicima iz društva. Iz tog razloga je u mjesecima koji su uslijedili trebao biti skriven u dvorcu Wartburg da bi se prašina malo slegla – barem se knez Friedrich tome nadao.

Na desnoj strani oltara reformacije nalazi se naslikano oprostenje od grijeha. Tu vidimo Johannesa Bugenhagena, Lutherova prijatelja i njegova nasljednika kao pastora crkve u Wittenbergu, kao reformatora u sjevernoj Njemačkoj, Pomorju (njem. Pommern) i Danskoj, kako kleči ispred propovjedaonice. Pastor kleči pred cijelom crkvom i pred Bogom zajedno s drugom osobom koja je ponizno pognula glavu. Prizor izgleda kao da prikazuje osobu koja priznaje svoj grijeh govoreći: „Bože, budi milostiv meni grešniku.“ Nakon toga ga pastor može uvjeriti u Božje obećanje o oprostima grijeha kako je opisano u Izaiji 43,25: „A ja, ja radi sebe opačine tvoje brišem i grijeha se tvojih ne spominjem.“ Međutim, još se nešto vidi na slici: pastor Bugenhagen drži ključ nad glavom grešnika koji se kaje zbog svojih grijeha.

U srednjem vijeku to je bio simbol „moći ključeva“ koji su dani Petru. U vezi s tekstom u Mateju 16,19 vjerovalo se da je ključ za oprostjenje grijeha, pa tako i ulazak u kraljevstvo Božje, predan Petru i papama i da oni jedini imaju taj autoritet.

Ali u novoj protestantskoj crkvi papa nije više imao nikakav autoritet. Ovdje vidimo da će oprostjenje za svoje grijeha dobiti oni koji to pokajničkog srca traže od Boga. To je sasvim suprotno od plemića prikazana na slici desno. Njegovo mrko lice, izbočene obrve i mračne oči pokazuju da on ne osjeća kajanje niti ga se praštanje tiče. Zbog toga odlazi od oltara, od zajednice, i neće primiti oprostjenje. Teret njegove krivnje i dalje će ga pritiskati.

Slikar je također bojama naglasio tu razliku. Žuta se smatrala Judinom bojom – tako ga je Cranach obojio u sceni srednje slike, bojom heretika i grijeha. A ovdje ovaj mrki plemić također nosi žuto rublje. U svojoj nutрини on ostaje opterećen grijehom. On nema iskustvo radosti i slobode koju donosi oprostjenje. I na kraju on napušta crkvu koja bi mu mogla pomoći da nađe novi početak.

Kako je Martin Luther iskusio oprostjenje

Praštanje grijeha i krivice bilo je središnje pitanje u reformaciji. Ono je za Martina Luthera bilo od temeljne važnosti jer je pokrenulo reformaciju, i ono ni u kasnijim godinama nije izgubilo na važnosti. Kada iskustveno shvatimo koliko je oslobađajuća spoznaja da je Isus oprostio naše grijeha, tada to ne znači da sada imamo bianco ček da bismo nastavili griješiti. Iz tog razloga u Rimljanima 6,12-

15 čitamo: „Neka dakle ne kraljuje grijeh u vašem smrtnom tijelu da slušate njegove požude; i ne predajite grijehu udova svojih za oružje nepravde, nego sebe, od mrtvih oživjele, predajte Bogu i udove svoje dajte Bogu za oružje pravednosti. Valjda grijeh neće vama gospodovati! Ta niste pod Zakonom nego pod milošću! Što dakle? Da griješimo jer nismo pod Zakonom nego pod milošću? Nipošto!“ Luther je znao da ćemo svakoga dana voditi borbu s grijehom. Pa čak i ako dugo budemo živjeli s Isusom, nitko od nas neće moći reći da grijeh više nema nikakav utjecaj u njegovu životu. Na nesreću, čak i ako budemo živjeli s Isusom u Njegovoj sili, davao još nije umro. Molim vas, ohrabrimo se i čitajmo što je Ivan rekao u 1. Ivanovoj 2,1-6:

„Dječice moja (dragi moji vjernici), ovo vam pišem da ne griješite. Ako tko i sagriješi, zagovornika imamo kod Oca – Isusa Krista, Pravednika (čestitoga, koji sprovodi volju Očevu uvijek – ciljem, mišlju i djelom). On (taj isti Isus) je pomirnica za grijehе naše (pomirbena žrtva koja odvraća Božji gnjev koji bi se inače svalio na nas zbog naše grešne prirode – naše svjetovnosti, našeg načina života), i ne samo naše, nego i svega svijeta. I po ovom znamo (svakoga dana, iskustveno) da ga poznajemo (da Ga razumijemo i budemo duboko upoznati s Njim), ako zapovijedi (učenje) njegove čuvamo (ako smo usredotočeni na Njegove propise i slušamo ih). Tko veli: ‘Poznajem ga’, a zapovijedi njegovih ne čuva (nije usredotočen na Njegove propise i ne sluša ih), lažac je, u njemu nema istine (božanske riječi). A tko čuva riječ njegovu (bogatstvo Njegove poruke u potpuno-

sti), u njemu je zaista savršena ljubav Božja (potpun je i dosegao je zrelost). Po tom znamo (zasigurno) da smo u njemu. Tko veli da u njemu ostaje (što znači da Ga je prihvatio kao Boga i Spasitelja), valja (to je moralna obveza) mu ići putom kojim je on hodio.“

Za Luthera je bilo najvažnije da svatko razumije koliko je važno svakoga dana tražiti od Boga oprostjenje. Iskusio je svoj neprestani nedostatak u doseganju Božjih standarda i pravednosti, bilo zbog slabosti, bilo zbog ukorijenjene grešnosti.

(Ono što vjerujem, dogodit će se – pripisuje se Martinu Lutheru):

„Zbog urođenog zla i slabosti, nemoguće mi je da ispunim standarde pravednosti koje Bog zahtijeva.

Ako mi nije dopušteno da vjerujem da Bog zbog Kristovih zasluga oprašta moje nedostatke zbog kojih svakodnevno žalim, tada za mene nema nade.

Trebao bih biti očajan. Ali ja to odbijam. Ne želim učiniti ono što je Juda učinio te se objesiti o drvo. Ja se vješam o Isusov vrat ili za Njegove noge, poput žene grešnice. Pa iako sam gori od nje, čvrsto se držim za svoga Gospodina.

Tada On kaže svome Ocu: ‘Ovome što se objesio o mene mora biti dopušteno da uđe. Istina, on nije držao nijednu Tvoju zapovijed, prekršio ih je sve. Ali Oče, on se objesio o mene. Ima li ikakve koristi od toga? Ja sam umro za njega. Dopusti mu da uđe.’“

Ono što vjerujem, dogodit će se.

Koliko je bolno kada shvatimo da mi sami ne možemo ostvariti nikakvu zaslugu pred Bogom. Ipak, preostaje nam jedno – vjera, pouzdanje u Isusa. Zbog toga što je umro možemo se pozivati na Njegovu žrtvu za nas. Ništa drugo nema vrijednosti u Božjim očima – samo vjera (*sola fide*). Čak je i Martin Luther, kao jedan od najvažnijih vođa reformacije u 16. stoljeću, nakon mnogo godina morao priznati da ni njegovo znanje, ni njegovo iskustvo, ni njegovo hrabro svjedočenje na saboru u Wormsu, ni sve njegove godine poučavanja na sveučilištu ne znače ništa u Božjim očima.

Kako možemo živjeti bez krivice

Za nas je sasvim prirodno da govorimo o svojim uspjesima i o onome što možemo uraditi dobro; neki od nas su pravi stručnjaci za to da pohvale sami sebe, i to je u redu. Neki su tako dobri u svojim dostignućima da su daleko iznad prosjeka. Takvi dobiju izvanrednu priliku da nađu dobro plaćen posao te ubrzo žive životom bez puno briga. Samo, kada bi to bilo tako jednostavno! Unatoč svim policama osiguranja koje se nude, novcem se ne može kupiti sretan život, i nijedna osiguravajuća tvrtka ne nudi policu koja bi tako nešto osigurala. Dakle, što možemo učiniti?

Baš kao kada je u pitanju ljubav, sve što možemo učiniti jest – imati pouzdanje. Treba mnogo hrabrosti da bi se priznala krivica i nedjela. Često to radije prikažemo na drugačiji način. Mi smo definitivno stručnjaci za to da izmislimo izgovore i bijele laži! Naravno, uvijek je netko drugi

kriv, a ne mi! Naprosto je za nas nevjerojatno teško reći: „Da, moja je greška, ne nekoga drugoga! Bez *ako* ili *ali*!“ A da ne govorimo o tome da nismo spremni snositi posljedice za svoje pogreške. To je jedan od najtežih koraka koji trebamo učiniti, ali isto tako i jedno od najljepših iskustava koje možemo doživjeti kao dijete Božje.

Kralj David je u starozavjetnom vremenu iskusio upravo to. To je opisao u 32. psalmu. Vrijedno je čitati taj psalam opet i opet jer se čini da opisuje upravo moj život. „Tad grijeh svoj tebi priznah i krivnju svoju više ne skrivah. Rekoh: ‘Priznat ću Jahvi prijestup svoj’, i ti si mi krivnju grijeha oprostio.“ (Ps 32,5) Konačno sam slobodan. Ništa me više ne pritišće. Tada nam preostaje učiniti još samo jedno – radovati se! I cijelo se Nebo raduje sa svakim od nas tko je doživio ovo iskustvo.

Naše vjerovanje

Osjećaj krivnje je stvarnost i zato je nužno shvatiti osjećaj oslobođenja u Isusu. Da, prirodno je osjećati krivnju. Pravo pokajanje i raskajano srce će se suočiti s tim. Ellen White potvrđuje da je Isus oprao našu krivicu: „Na Krista kao našu zamjenu i jamstvo položeno je bezakonje svih nas. On se ubrojio u prijestupnike, da bi nas otkupio od osude Zakona! Krivnja svakog Adamova potomka opterećivala je Njegovo srce. (...) Ali sad, sa strašnim teretom krivnje koji je nosio, nije mogao vidjeti milostivo Očevo lice. Povlačenje božanskog lica od Spasitelja u ovom času najveće patnje probolo je Njegovo srce takvom boli koju čovjek nikada ne može u cijelosti razumjeti. Njegova duševna patnja je

bila tako velika da je jedva osjećao svoje tjelesne bolove.“ (Isusov život, str. 753) Pravilno razumijevanje Isusove službe u nebeskom Svetišću pomoći će nam da shvatimo i otkrijemo dubinu Kristove ljubavi.

„Na Nebu postoji Svetište koje je postavio Gospodin, a ne čovjek. U njemu Krist služi za nas, stavljajući vjernicima na raspolaganje zasluge svoje žrtve pomirnice koju je prinio na križu jedanput za sve. Naš Veliki svećenik ustoličen je prigodom svoga uzašašća, kada je i otpočeo svoje posredovanje. Godine 1844., na kraju proročkog razdoblja od 2300 dana, započeo je drugo i posljednje razdoblje svoje službe pomirnice. To je djelo Istražnog suda čija je svrha konačno uklanjanje grijeha, a ispunjenje je simboličke službe u negdašnjem hebrejskom Svetišću na Dan pomirenja. U toj simboličkoj službi Svetište se čistilo krvlju životinjskih žrtava, dok se na Nebu čišćenje obavlja Isusovom krvlju i Njegovom savršenom žrtvom. Istražni sud otkriva nebeskim bićima tko je između mrtvih zaspao vjeran Kristu i tko je, prema tome, u Njemu dostojan ustati iz groba o prvom uskrsnuću. Ovaj Sud također otkriva tko između živih živi u Kristu, vrši Božje zapovijedi i čuva vjeru Isusovu te je tako u Njemu spreman za preobraženje i ulazak u Njegovo vječno kraljevstvo. On dokazuje Božju pravednost u spašavanju onih koji vjeruju u Isusa i objavljuje da će oni koji su ostali vjerni Bogu ući u Njegovo kraljevstvo. Završetak ove Isusove službe označit će kraj vremena milosti za ljudski rod, neposredno prije Njegova drugog

dolaska.“ (Heb 8,1-5; 4,14-16; 9,11-28; 10,19-22; 1,3; 2,16.17; Dn 7,9-27; 8,13.14; 9,24-27; Br 14,34; Ez 4,6; Lev 16; Otk 8,3-5; 11,19; 14,6.7; 20,12; 14,12; 22,12)¹¹

Poziv

Bog je vjeran i On nam želi oprostiti i očistiti nas od svake nepravdnosti. Ne postoji ništa što bi Božjoj milosti bilo previše grešno ili preteško podnijeti. Božja milost i ljubav pokriva sve. Dođi Bogu sa skrušenim srcem i On će te osloboditi. Njegov je jaram sladak i Njegovo je breme lako.

Želiš li da ti Bog danas oprost?

Pitanja za razmišljanje

Luthera je progonio strah od pakla i Božjeg gnjeva i činilo mu se da će mu samostanski život pomoći da nađe spasenje.

1. Razmisli o tome kakav utjecaj može imati strah od pakla na vaš odnos s Bogom.
2. Razmisli o tekstu u 1. Ivanovoj 3,7-9.

„Dječice, nitko neka vas ne zavede! Tko čini prav-

---

¹¹ General Conference of Seventh-day Adventists, „Seventh-day Adventist Church 28 Fundamental Beliefs“ (skraćena verzija) (Silver Spring, MD: General Conference of Seventh-day Adventists, 2013.) Preuzeto s <https://www.adventist.org/fileadmin/adventist.org/files/articles/official-statements/28Beliefs-Web.pdf>. Na hrvatskom preuzeto s <http://adventisti.hr/vjerovanja/>.

du, pravedan je kao što je On pravedan. Tko čini grijeh, od đavla je jer davao griješi od početka. Zato se pojavi Sin Božji: da razori djela đavolska. Tko god je rođen od Boga, ne čini grijeha jer njegovo sjeme ostaje u njemu; ne može griješiti jer je rođen od Boga.“

3. Pročitaj 1. Ivanovu 3,6: „Tko god u njemu ostaje, ne griješi. Tko god griješi, nije ga vidio niti upoznao.“ Što ovaj redak znači za tebe?

Božje obećanje tebi

„Jer ako ustima ispovijedaš da je Isus Gospodin, i srcem vjeruješ da ga je Bog uskrisio od mrtvih, bit ćeš spašen.“ (Rim 10,9)

Krštenje – novi savez s Isusom

Bilo tko ili dijete Kralja?

Svi mi želimo nekome pripadati. Ako se ne osjećamo prihvaćeno, počinjemo se osjećati kao da smo nitko i ništa. A ako nemamo mnogo prijatelja na društvenim mrežama, osjećamo se kao da su nas mnogi otpisali. Oni koji žele nekome pripadati često su pod pritiskom vršnjaka, htjeli oni to ili ne. Ti trebaš „lajkati“ ono što su i drugi „lajkali“ da bi svi ostali vidjeli kako si ti *cool* osoba. Svi mi znamo da jaka riba pliva protiv struje, ali u stvarnosti je to vrlo teško. Ako želiš biti *in*, moraš se ponašati kao i drugi. Zato ponekad nije lako otvoreno podijeliti svoju vjeru u Isusa. Neki mogu pomisliti: to je sasvim privatna stvar i to ne pripada mom „javnom profilu“. Reći nekome u razgovoru da ideš subotom u crkvu također može biti teško. Zbog toga ti može biti teško zaključiti gdje stvarno pripadaš. S jedne strane se nalazi skupina kojoj žarko želiš pripadati, a s druge strane je – Crkva.

Povijesna pozadina i tumačenje slike

U vrijeme kasnog srednjeg vijeka u Europi se članom društva postajalo krštenjem. Ako niste bili kršteni, niste imali nikakvih prava. Takve osobe, poput Židova, na primjer, morale su živjeti u naseljima izvan gradskih zidina. Bila su to područja gdje su se obavljali zanatlijski poslo-

vi koji su druge uznemiravali, npr. štavljenje životinjskih koža da bi se izrađivala koža za upotrebu, a to je užasno smrdjelo. Ali najgore je bilo to što oni koji su morali živjeti izvan grada nisu imali privilegiju građanstva te su svoju sigurnost unutar gradskih zidina mogli zatražiti samo u izuzetnim slučajevima. Punopravnim građaninom bili ste smatrani samo ako ste odmah nakon rođenja kršteni i ako vam je dodijeljeno kršćansko ime prema kalendaru svetaca.

Vjerovalo se da vam je krštenje pribavilo posebnu zaštitu od svih zala. Ipak, to nije trajalo zauvijek. Ako ste prihvatili na Boga ili iznijeli neku heretičku ideju, mogli ste biti protjerani ili izopćeni iz Crkve i tada biste izgubili pravo da budete pokopani na svetom zemljištu, na groblju pored same crkve. Ako tamo niste bili pokopani, mogli ste očekivati vječnu kaznu. Time je Crkva posjedovala vrlo značajno sredstvo prisile i često ga je upotrebljavala. Na primjer, ako je netko kritizirao nekršćansko ponašanje pape, bio je u opasnosti da bude proglašen heretikom. U tom slučaju bio bi isključen iz crkvenog bratstva i vječnog života. Zbog toga je krštenje i poslušnost Crkvi bilo tako važno.

Na lijevoj slici oltara reformacije vidimo prikaz krštenja. Možda je to čak krštenje u crkvi u Wittenbergu, gdje je Luther propovijedao i gdje je kasnije reformacijski oltar postavljen. Osoba koja krštava dijete je dobro poznata. To je Philipp Melancthon, Lutherov najbolji prijatelj i suradnik. On nije bio posvećeni svećenik, nego jednostavno profesor biblijskih jezika na wittenberškom Sveučilištu. Činjenica da on krštava pokazuje koliko je za Martina Luthera bilo važno da su u Božjim očima sve osobe jednake. Na lijevoj strani vidimo slikara osobno, Lukasa Cranacha, jednog od

najbogatijih i najutjecajnijih ljudi u Wittenbergu. On drži ubrus da bi obrisao novorođenče. S Melanchthonove desne strane vidimo drugog člana Crkve kako drži otvorenu Bibliju. Gotovo da možete pomisliti da je to Luther osobno, prikazan kao „vlastelin Jörg“. Sve se to događa u crkvenom okružju. To je mjesto gdje se Riječ Božja može naći. Jedino Riječ Božja daje krštenju njegov smisao. Ipak, kojom ovlasti Melanchthon, koji nije čak ni pastor, obavlja krštenje? Ne obavlja ga službenom crkvenom ovlasti koja bi dodjeljivala tu moć, već jedino ovlašću Božjom i punomoćju službe na koju nas je On pozvao, a koju smo dobili po Svetome pismu.

Ipak, to pobuđuje neka pitanja. U Marku 16,16 čitamo o neophodnosti krštenja: „Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se...“ Stoga Biblija kaže da je vjerovanje neophodno za krštenje. Zar je Martin Luther to vidio drugačije?

Kako je Martin Luther razumio krštenje

Njegov je san bila crkva dobrovoljnog članstva gdje su svi doživjeli osobno iskustvo važnosti evanđelja u svome životu. Zbog toga je, pored redovitih bogoslužja s cijelom crkvom i dodatnih propovijedi na latinskom za obrazovane i studente na praksi, također preporučao „treću službu“, tj. treći liturgijski oblik bogoslužja. Njegova ideja bila je neka vrsta kućne skupine za proučavanje Biblije:

„Ipak, oni koji žele biti iskreni kršćani spremni ispovijedati evanđelje rukama i ustima trebaju se sami prijaviti u neke domove da bi se molili, čita-

li, krštavali i primili sakramente te činili druga kršćanska djela. Tom odredbom, oni čije ponašanje nije bilo dolično jednom kršćaninu trebaju kao takvi biti prepoznati, ukoreni, promijenjeni, uklonjeni ili izopćeni prema Kristovu pravilu u Mateju 18. poglavlju. Na tim mjestima kršćani bi također mogli davati milostinju, dobrovoljno je prikupljati i dijeliti siromašnima, prema primjeru iz 2. Korinćanima 9. poglavlju. U tim prilikama nema potrebe za puno lije-pog pjevanja. Krštenje i obred može se obaviti na skraćeni i jednostavan način i sve se može preusmjeriti na Riječ, molitvu i ljubav. Ovdje bismo trebali imati dobar kratki katekizam o vjerovanju, Deset zapovijedi i Gospodnjoj molitvi. Drugim riječima, kada bismo imali ljude koji čeznu da postanu iskreni kršćani, oblik i redosljed bi se oblikovali sami po sebi.¹²

Martin Luther je želio imati crkvu u kojoj svaki pojedinac cijelim srcem živi svoju vjeru i služi Crkvi i društvu. To je crkva kojoj odlučuješ pripadati dobrovoljno i priključuješ joj se ispovijedanjem vjere. To bi bila prava živa crkva. Ali Lutherov se san nije ostvario. On nije bio u stanju uspostaviti crkvu koju bi sačinjavali članovi dobrovoljci. Zbog toga se oslonio na pomoć države da bi osnovao novu Evangeličku crkvu. Između ostaloga, to je značilo da bi sva-

---

¹² Knjige i prilozi za daljnje proučavanje: Kidd, B. J. (1911). „Documents illustrative of the Continental Reformation“. Oxford: Clarendon Press, 193-202.; Luther, M. (1854). „Deutsche Messe und Ordnung des Gottesdienstes 1526“. Frankfurt a.M. u.a.: Heyder u. Zimmer. Preuzeto s <http://history.hanover.edu/texts/luthserv.html>.

ko novorođenče bilo kršteno odmah nakon rođenja i tako postalo članom Crkve. Ali zbog toga što dijete još nije moglo vjerovati, Luther je smatrao da pri krštenju kumovi trebaju obećati da će pomoći u tome da dijete odrasta u kršćanskoj vjeri. A kasnije, u mladosti, obredom potvrde (konfirmacije) dijete treba priznati da je dijete Božje.

Ali gdje se u svemu tome nalazi sloboda izbora i osobna odluka o vjerovanju?

Po tom pitanju protestantska reformacija ostala je neodlučna i ovisna o autoritetu države. Ubrzo, kršćani koji su u pojedinim točkama vjerovali drugačije, također su se našli pod jakim pritiskom, pa i progonstvom protestanata. Stoga ne smijemo nikada zaboraviti ljude i žene reformacije koji su nastojali živjeti po svojem razumijevanju krštenja i dobrovoljnog članstva te platili za to svojim životima. To je također dio reformacije, no on se najčešće zaboravlja.

Primjer anabaptističkog pokreta

Pored Wittenberga u Saksoniji, postojao je i drugi centar protestantske reformacije u Švicarskoj, koji je vodio Ulrich Zwingli u Zürichu. Među njegovim prijateljima bilo je obitelji koje su po pitanju krštenja i u svojim temeljnim vjerovanjima željeli slijediti biblijski model pod svaku cijenu i koji su zbog toga odbijali propisno krstiti dijete. Nakon međusobne javne rasprave njihovi su se putovi razišli. Jedna skupina, okupljena oko Konrada Grebela, Felixa Manza i Jörga Blaurocka, postala je ilegalna i 21. siječnja 1525. obavila je prvo krštenje po priznanju vjere. To

je izazvalo oluju gnjeva protestantskog gradskog vijeća u Zürichu i drugih autoriteta. Takozvani anabaptisti željeli su ne samo provoditi krštenje onoga koji vjeruje nego shvaćati Crkvu kao bratstvo prema biblijskom modelu koji su nastojali tumačiti doslovno, koliko god je to moguće. Između ostaloga, tražili su vjersku slobodu, uključujući odvajanje Crkve od države, pokušali su ostvariti ideal dijeljenja svega što posjeduju, prakticirati nenasilje i pokušati ostati odvojeni od svijeta i svake opačine. U manje od pet godina, anabaptistički pokret izložen je žestokom progonstvu od strane lokalnih i carskih vlastodržaca, kao i od strane drugih protestantskih crkava i Rimokatoličke crkve. Godine 1529. na saboru Speyeru knezovi (protestantski i katolički) su čvrsto odlučili da će izvršiti smrtnu kaznu nad svima koji podržavaju krštenje odraslih. Martin Luther se također složio s tom odlukom o smrtnoj kazni, iako su anabaptisti samo željeli živjeti kao prava Božja djeca, kao djeca Kralja.

Jesi li već dijete Kralja?

„Krštenjem priznajemo svoju vjeru u smrt i uskrsnuće Isusa Krista, i svjedočimo o svojoj smrti grijehu te o odluci da živimo novim životom. Tako mi priznajemo Krista kao Spasitelja i Gospodara, postajemo Njegovim narodom i vjernicima Njegove Crkve. Krštenje je simbol naše zajednice s Kristom, oprosta naših grijeha i našeg primanja Svetoga Duha. Ono se obavlja uronjavanjem u vodu i uvjetovano je priznanjem vjere u Isusa i dokazima po-

kajanja za grijeh. Njemu prethodi poučavanje iz Pisma i prihvaćanje njegovu nauka.“ (Rim 6,1-6; Kol 2,12.13; Dj 16,30-33; 22,16; 2,38; Mt 28,19-20; Gal 3,27)¹³

„Odgovori mu Isus: ‘Zaista, zaista, kažem ti: tko se ne rodi nanovo, odozgor, ne može vidjeti kraljevstva Božjega!’“ (Ivan 3,3)

Krštenje je vanjski znak da je netko prihvatio Krista kao svog Spasitelja, da izražava svoju novu vjeru u Krista, da vjeruje u Njegovo oprostjenje te da stoga biva kršten. Što god da si u životu učinio i sve ono što te odvajalo od Boga sada pripada prošlosti. Biblija povezuje krštenje s trenutkom poistovjećivanja s Isusovom smrću i uskrsnućem. Ustvari, ti kao grešna osoba umireš prošlom grešnom životu i uskrsavaš na novi život silom Svetoga Duha. Tada počinješ novi način života, kraljevski život u Duhu Svetome, koji se sada useljava u tebe da bi te promijenio, da bi te osposobio za službu, i da bi bio tvoj stalni savjetnik. Sada želiš cijelim životom pripadati Isusu. Krštenje je poput predivnog vjenčanja kojom se zapečaćuje veza između tebe i partnera tvojih snova, jer si na priznanju svoje vjere kršten u ime Oca, Sina i Svetoga Duha. Kralj svemira ti objavljuje da si Njegovo vlastito dijete i nasljednik. Teško je to zamisliti. Ali u trenutku kada si uronjen u vodu (Biblija govori

---

¹³ *General Conference of Seventh-day Adventists, „Seventh-day Adventist Church 28 Fundamental Beliefs“ (skraćena verzija) (Silver Spring, MD: General Conference of Seventh-day Adventists, 2013.) Preuzeto s <https://www.adventist.org/fileadmin/adventist.org/files/articles/official-statements/28Beliefs-Web.pdf>. Na hrvatskom preuzeto s <http://adventisti.hr/vjerovanja/>.*

o vodenom grobu), nova osoba izlazi i izranja iz vode. Ti si sada dijete Kralja, imaš Kralja svemira koji stoji pored tebe, uživaš u Njegovoj posebnoj brizi i pažnji i On te nikada neće napustiti. Sva Njegova obećanja odnose se na tebe, bez ograničenja. Od sada možeš reći samome sebi: *Nikada više neću biti sâm. Nemam razloga brinuti se. Mogu se osloniti na Kralja – zauvijek.* Ovo je životna prilika; dakle, zašto ne prihvatiti tu priliku, izabrati krštenje i postati dijete Kralja?

Naše vjerovanje

„Krštenjem priznajemo svoju vjeru u smrt i uskrsnuće Isusa Krista, i svjedočimo o svojoj smrti grijehu te o odluci da živimo novim životom. Tako priznajemo Krista kao Spasitelja i Gospodara, postajemo Njegovim narodom i vjernicima Njegove Crkve. Krštenje je simbol naše zajednice s Kristom, oprosta naših grijeha i našeg primanja Svetoga Duha. Ono se obavlja uronjavanjem u vodu i uvjetovano je priznanjem vjere u Isusa i dokazima pokajanja za grijeh. Njemu prethodi poučavanje iz Pisma i prihvaćanje njegova nauka.“ (Rim 6,1-6; Kol 2,12.13; Dj 16,30-33; 22,16; 2,38; Mt 28,19-20; Gal 3,27)¹⁴

---

¹⁴ General Conference of Seventh-day Adventists, „Seventh-day Adventist Church 28 Fundamental Beliefs“ (skraćena verzija) (Silver Spring, MD: General Conference of Seventh-day Adventists, 2013.) Preuzeto s <https://www.adventist.org/fileadmin/adventist.org/files/articles/official-statements/28Beliefs-Web.pdf>. Na hrvatskom preuzeto s <http://adventisti.hr/vjerovanja/>.

Poziv

Jesi li umoran? Utučen? Osjećaš li se izgubljenim? Želiš li novi život u Isusu? Želiš li proučavati više o Gospodnjoj spasiteljskoj milosti? Želiš li se pokajati? Vjeruješ li u Isusa? Nije potrebno da budeš savršen da bi prihvatio Isusa u svom životu. Nije bitno što bilo tko misli o tebi. Danas je tvoj dan. Izaberi Isusa za svog osobnog Gospodina i Spasitelja!

Pitanja za razmišljanje

1. Kada postaješ dijete Božje – pri krštenju ili u trenutku kada prihvatiš Isusa u svom životu?
2. Pročitaj sljedeće retke i razmisli o njima: Ivan 3,3; Hebrejima 10,23; Hebrejima 13,5.

Krist se vraća da donese spasenje i sud

Čekanje može biti tako uzbudljivo!

Sjećate li se kako je to bilo kada ste mjesecima, ili čak godinama, čekali nekoga tko vam je postao vrlo drag? U svojim ste se mislima uvijek iznova vraćali toj dragoj osobi. Vjerojatno ste koristili svaku mogućnost da s tom osobom održavate kontakt. Kad god ste imali priliku, poslali ste joj neku poruku, a možda čak i sliku. I ako nije bilo suviše skupo, vjerojatno ste telefonski s njom razgovarali što je više moguće. No to je samo pojačavalo čežnju i radosno iščekivanje da se ponovno vidite. Zacijelo, učinili ste sve što ste mogli da budete spremni za trenutak susreta i da ga učinite doista posebnim! Tada niste gledali na trošak, pa ste možda kupili najljepši buket koji ste našli i neki pažljivo odabrani poklon. Naravno, bilo je to nešto za što ste znali da će ta osoba zaista cijiniti. A onda, dok ste čekali u zračnoj luci, svatko je na vašem licu mogao iščitati vaše željno iščekivanje i mnogo uložene ljubavi.

Povijesna pozadina i tumačenje slike

Svijet koji se nalazio na pragu protestantske reformacije bio je svijet prepun straha. Život je bio nesiguran, a prosječni očekivani životni vijek bio je negdje oko 40 godina. Mnoga djeca su umrla prije nego što su dostigla zrelost. Epidemije kuge su se često pojavljivale, a nitko nije mogao

objasniti zašto. Njoj, kao i drugim bolestima, gotovo nitko nije umaknuo. Bilo je to plodno tlo za praznovjerja, pa su mnogi koristili prisutnost straha da bi ostvarili osobnu dobit. Povrh svega toga, ratovi su poželi mnoge žrtve. Bilo je vrlo teško jer nije bilo nikakve socijalne skrbi koja bi pomogla u hitnim slučajevima. Tradicionalni pogled na svijet nije pružio nikakvu sigurnost nakon što je Carigrad, glavni grad kršćanskog Bizantskog Carstva, 1453. pao u ruke osmanske vojske. A 1492. godine, kada je otkrivena Amerika, nastao je potpuno novi svijet. Činilo se da se svijet raspada. Život je bio neizvjestan. Kada je ugledni njemački astronom i matematičar Johannes Stöfler predvidio kraj svijeta za 2. veljače 1524. godine, što je temeljio na posebnom položaju zvijezda, mnogi su vjerovali da se suočavaju sa svojim posljednjim satima života.

Kada je utjecajni crkveni otac Augustin ustvrdio da je kraljevstvo Božje već ostvareno u Crkvi, biblijsko razumijevanje Kristova drugog dolaska se iz temelja izmijenilo. Nije više bilo ničega što bi se očekivalo u budućnosti jer je kraj trebao donijeti samo sud Božji. A to je bilo ono zbog čega je trebalo strahovati. Tako je svaki životni aspekt bio ispunjen strahom. Dobro je poznavati ovu povijesnu pozadinu da bismo mogli razumjeti obuzetost Martina Luthera temeljnim pitanjem koje je pokrenulo reformaciju: *Kako ja mogu primiti milost Božju?* Zašto je on bio toliko zabrinut hoće li ga Bog primiti? Bio je to strah da će ga na posljednjem sudu Bog odbaciti. Zbog toga je naše pitanje o Lutherovu razumijevanju Kristova drugog dolaska vrlo usko vezano uz središnju poruku protestantske reformacije.

Oltar reformacije također sadrži opis posljednjeg suda.

Nalazi se na stražnjoj strani *predelle*. To je scena, pomalo blijeda i bezličnih boja, koja oslikava dvije skupine ljudi koje će se naći o drugom Kristovu dolasku (Mt 25,31-46). Na lijevoj strani slike su spašeni. Oni se nalaze do grla u vodi, ali gledaju na podignutu zmiyu – na Isusa Krista. Time su oni spašeni. Na desnoj strani su izgubljeni. Oni još uvijek izgledaju veselo, živahno i užurbano. Ali kada poblize pogledamo, gotovo da možemo prepoznati kako je na njihovim usnama njihov posljednji vapaj. Oni su izgubljeni. Čini se kao da je i sâm slikar bio pomalo uznemiren scenom. Zato nema svjetline ni kontrastnih boja. Pa ni Lutherovi suvremenici nisu mogli stvarno cijeniti tu scenu jer se ona ticala njihovih vlastitih strahova. *Kako uopće možeš biti siguran da ćeš biti među spašenima?*

Pogledamo li poblize, vidjet ćemo da je ploča oltara reformacije prekrivena riječima i datumima - više na lijevoj nego na desnoj strani. Negdje nakon 1555. studenti Teološkog fakulteta pri Sveučilištu ovjekovječili su ovdje sebe nakon posljednjih ispita. Oni koji su ih položili mogli su se računati među spašene, pa su napisali svoje ime na lijevoj strani. Ali oni koji nisu položili mogli su potražiti prostor za svoje ime među izgubljenima koji će se suočiti s posljednjim sudom. Mi se možemo smijati tom običaju, ali ovo jasno pokazuje kako suvremenici Martina Luthera, a još više sljedeća generacija, nije bila u stanju svojoj djeci prenijeti reformatorovo oslobađajuće razumijevanje drugog Kristova dolaska.

Lutherovo radosno iščekivanje Kristova drugog dolaska

Pred kraj svojega života Luther je zabilježio da je kao mladić imao užasan strah od sudnjega dana. Tome su ga učili njegovi roditelji, a tako se uglavnom osjećala i većina ljudi. Zbog toga je kasnije i kao redovnik bio zabrinut, zbog toga je i tako uporno pokušavao ne grijешiti da ne bi bio odbačen na sudu i završio u paklu ili dugo vremena patio u čistilištu. Čini se da je njegovo golemo iskustvo koje mu je Bog dao novim razumijevanjem opravdanja *samo ujerom* rezultiralo novim pogledom na Kristov drugi dolazak. Uvijek je iznova govorio o drugom dolasku, posebno u božićnim propovijedima, ali u njima sada više nije bilo ni traga strahu. Naprotiv, svatko tko ih čita osjeća duboku radost u naslućivanju najvećeg dana u povijesti svijeta. Zbog toga se Luther i mogao moliti: „Dođi, dragi posljednji dane!“ Time što posljednji dan naziva „dragim“, u njemu više nema ni prizvuka straha. Nemamo se potrebe bojati nečega što nam je postalo drago.

To je ono što je on propovijedao iznova i iznova.

Kako je Martin Luther došao do tog uvjerenja?

Dva su tumačenja odigrala važnu ulogu. Prvo, to je bio spor s Crkvom u Rimu, posebno s papom. Luther je proglašen heretikom, a na političkom planu oformio se rastući savez protiv zemalja reformacije.

1. srpnja 1523. Johann Esch i Heinrich Voes, dva augustinska redovnika iz Antwerpena u Belgiji, već su bili spaljeni na lomači u Bruxellesu zbog propovijedanja reformacijskog učenja. Cijela je reformacija bila okružena neprijateljima koji nisu željeli ništa više nego da vide kraj svih onih koji su u to bili uključeni. Luther je sve to mogao tumačiti kao veliku silu antikrista koja se treba pojaviti kratko prije Isusova dolaska. Zatim, on je živio u vrijeme kada je srednjoj Europi, a time i cijelom kršćanstvu, već desetak godina prijetilo Osmansko Carstvo. U proljeće 1529. vojska Sulejmana I. opkolila je glavni grad, Beč. Strah i teror zapljusnuo je Europu. Jedino bi velika zajednička vojska zemalja koje su inače često bile u sukobu jedna s drugom bila sposobna otkloniti opasnost, potpomognuta činjenicom da će se osmanske trupe povući u svoju zemlju uoči nadolazeće zime.

Razvoj događaja na tim dvama područjima bio je za Luthera toliko važan znak da je vjerovao da su to posljednji događaji u povijesti svijeta i da će Krist uskoro doći. To mu je dalo hrabrost da brani reformaciju i radosno gleda naprijed na dan kada će sve nevolje prestati.

Međutim, on nije podlegao kušnji da izračuna točan datum i završni događaj koji bi označio neposredni dolazak Isusa Krista. Ipak, u gradu Lochau, samo nekoliko

kilometara od Wittenberga gdje je Luther živio, jedan od Lutherovih kolega imenom Michael Stifel izračunao je da će kraj svijeta biti 19. listopada 1533. u 8 sati ujutro. To je izazvalo paniku kod mnogih i Stifel je trebao biti uhićen. No, Luther je progovorio u prilog svojega kolege. Napisao je da je Stifelova računica bila za njega samo „mala kušnja“ („kleines Anfechtlein“), a da on osobno radije Isusa čeka ozbiljno i bez pretjerivanja u svojim predviđanjima.

Ali, razumljivo, on je također želio znati kada će Isus konačno doći. U svojim kasnijim godinama Luther je pokušao izračunati kada bi povijest svijeta mogla doći svome kraju. Upotrijebio je shemu nastalu u ranom judaizmu prema kojoj je svijet nastao u velikom tjednu koji je trajao 7 000 godina. Obavio je opsežne povijesne izračune koje je objavio pod naslovom *Supputatio annorum mundi* (*Sažetak svjetske povijesti*). Rezultat njegova računanja bio je sljedeći: „Isus Krist dolazi uskoro! Najvjerojatnije za moga života.“ Koliko su te misli za njega bile bitne jasno je vidljivo u činjenici da je drugo izdanje svoga djela objavio 1546., u godini svoje smrti. Kada su ga pitali zašto je utrošio toliko vremena i napora razmišljajući o Kristovu povratku, odgovorio je latinskim riječima *per otium*, što otprilike znači: „To je moj hobi“!

Kako mogu radosno iščekivanje Kristova dolaska učiniti svojim hobijem

Sviđa mi se reformatorovo stajalište: „Moj hobi je razmišljati o drugom dolasku i radosno iščekivati novu zemlju.“ Mi nemamo uvijek vremena za hobije, jer posao i

obrazovanje imaju prioritet. To je dobro. Ali kad god možemo uhvatiti malo slobodnog vremena, mi ga rado potrošimo radeći ono u čemu uživamo. Neki se učlanjuju u klub koji obuhvaća područje njihova interesa. Drugi nastavljaju raditi i učiti koliko god mogu da bi postali sve bolji i bolji u onome u čemu se njihov hobi sastoji. Zadivljujuće je kako neki postaju pravi stručnjaci u svom hobiju. Za njih je to slično kao kada su ljudi zaljubljeni. Onoliko često koliko im vrijeme i okolnosti dopuštaju, u svojim mislima su s tom posebnom osobom. Odjednom svijet vide drugačije. Ono što je bilo teško sada postaje lako zato što imate novu motivaciju koje prije nije bilo. Svoj život sada vidite sasvim drugačije. Mora da je tako bilo i s drugim Kristovim dolaskom za Martina Luthera. Što je bio stariji, veća je bila njegova radosna čežnja da dođe „drugi posljednji dan“. Vi ne morate čekati starost; počnite danas, jer čekanje može biti tako uzbuđujuće!

Naše vjerovanje

„Drugi Kristov dolazak blažena je nada Crkve i veličanstveni vrhunac evanđelja. Spasiteljev dolazak bit će doslovan, osoban i vidljiv na cijelom svijetu. Kada se On vrati, uskrsnut će svi pravednici i zajedno sa živim pravednicima bit će preobraženi i uzeti na Nebo, dok će nepravednici pomrijeti. Gotovo potpuno ispunjenje većine proročkih objava, zajedno sa sadašnjim stanjem svijeta, ukazuje da je Kristov dolazak blizu. Vrijeme Njegova dolaska nije otkriveno,

*pa smo stoga pozvani da budemo uvijek pripravnici.“
(Tit 2,13; Heb 9,28; Iv 14,1-3; Dj 1,9-11; Mt 24,14;
Otk 1,7; Mt 26,43-44; 1 Sol 4,13-18; 1 Kor 15,51-54; 2
Sol 1,7-10; 2,8; Otk 14,14-20; 19,11-21; Mt 24; Mk 13;
Lk 21; 2 Tim 3,1-5; 1 Sol 5,1-6)¹⁵*

Poziv

Isus uskoro dolazi. Situacija u svijetu nam o tome govori. Ljudi su željni mira. Radosna stvarnost drugog dolska je izobilna. Volio bih biti među onima koji će se susresti s Gospodinom na oblacima. Bi li i ti volio biti među njima?

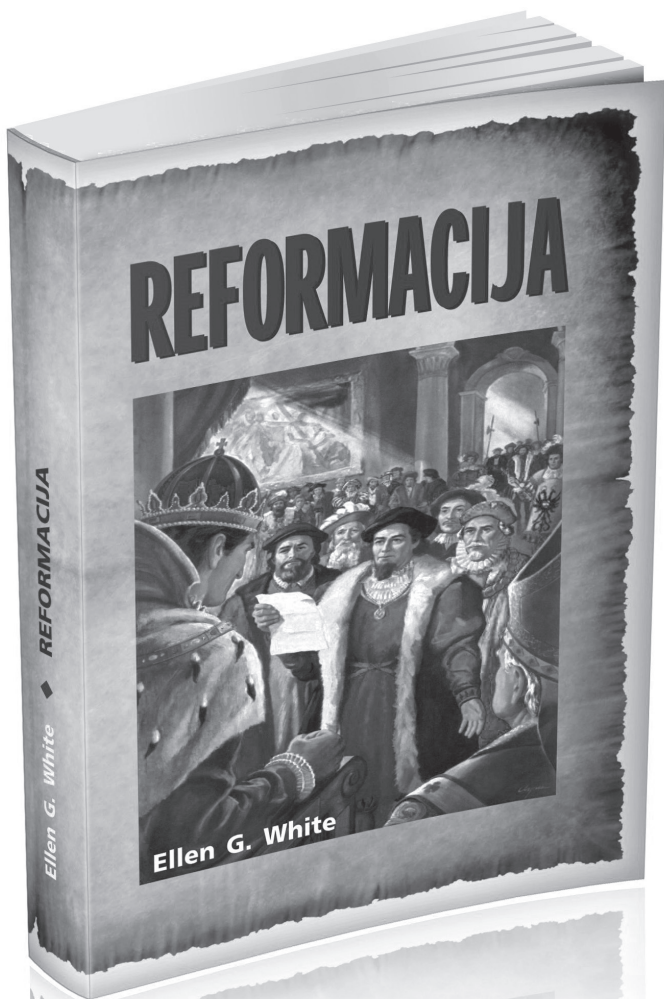
Pitanja za razmišljanje

1. Jedan o najvećih Lutherovih strahova bio je možemo li biti sigurni hoćemo li biti među spašenima kada se Isus vrati. Brine li to i tebe?
2. Lutherova hrabrost da brani reformaciju dijelom je dolazila od njegova uvjerenja da je svijet došao svome kraju i da Krist dolazi. Razmisli o tome.
3. Osjećaš li hitnost kada razmišljaš o obrani svoje vjere?

---

¹⁵ *General Conference of Seventh-day Adventists, „Seventh-day Adventist Church 28 Fundamental Beliefs“ (skraćena verzija) (Silver Spring, MD: General Conference of Seventh-day Adventists, 2013.)* Preuzeto s <https://www.adventist.org/fileadmin/adventist.org/files/articles/official-statements/28Beliefs-Web.pdf>. Na hrvatskom preuzeto s <http://adventisti.hr/vjerovanja/>.

Više o temi *Revolucija-reformacija koja je promjenila svijet* potraži u knjizi “*Reformacija*”

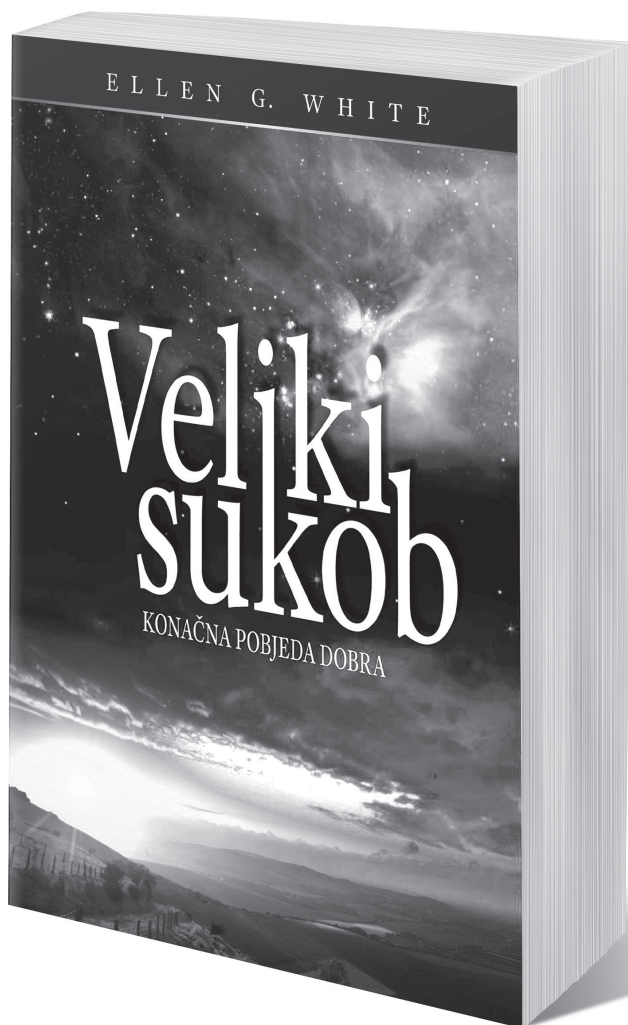

znaci
vremena

Istraži cjelokupnu ponudu knjiga:

www.znaci-vremena.com

**Više o temi *Revolucija-reformacija* koja
je promjenila svijet potraži u knjizi
“*Veliki sukob*”**

Istraži cjelokupnu ponudu knjiga:
www.znaci-vremena.com

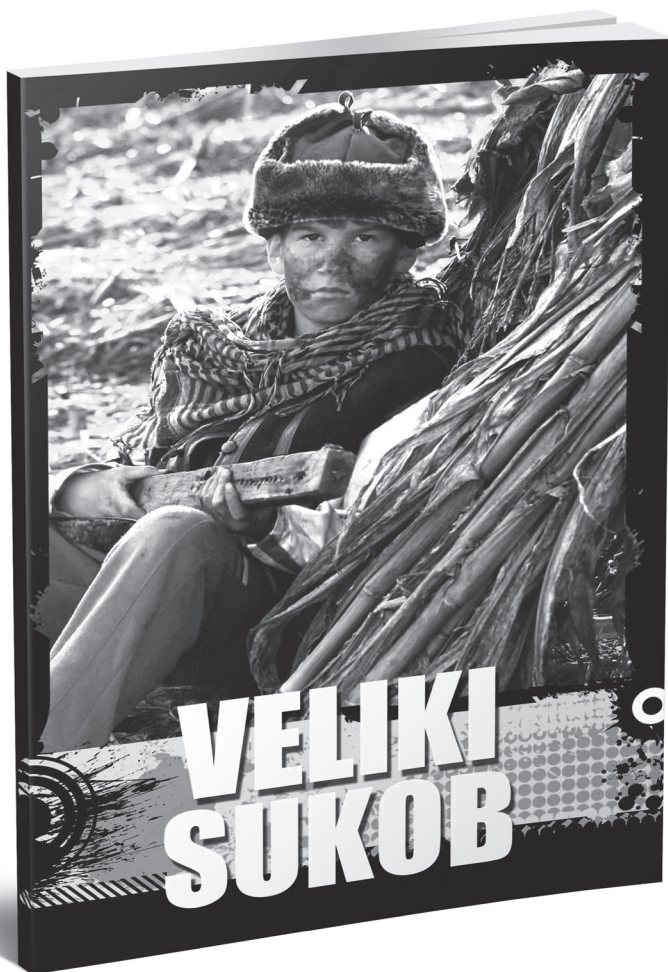

Više o temi *Revolucija-reformacija koja je promjenila svijet* potraži u knjizi “*Veliki sukob*”

Istraži cjelokupnu ponudu knjiga:
www.znaci-vremena.com

Više o temi *Revolucija-reformacija koja je promjenila svijet* potraži u knjizi
“*Veliki sukob*”

Istraži cjelokupnu ponudu knjiga:
www.znaci-vremena.com

